

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO MIASTA CHEŁM W 2025 R.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie
ul. Szpitalna 48, 22-100 Chełm

Chełm, marzec 2026 r.

I. Wstęp

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie działając w oparciu o ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416) prowadził działalność kontrolną, badawczą, opiniodawczą i profilaktyczną w ramach szeroko pojętej promocji zdrowia oraz zadań określonych w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując powyższe zadania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie przedstawia w niniejszej informacji ocenę:

- sytuacji epidemiologicznej,
- warunków zdrowotnych środowiska bytowania człowieka (komunalne, żywieniowe, środowiska pracy, nauczania i wychowania),
- działalności opiniodawczej i kontrolnej nadzoru zapobiegawczego,
- działalności w zakresie edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

II. Sytuacja epidemiologiczna miasta Chełm

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie monitoruje sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych na podległym terenie. Przeprowadzana jest analiza występowania chorób zakaźnych, weryfikacja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne i zakażenia. Uczestniczy w koordynowanych przez NZIP globalnych programach eliminacji odry i różyczki oraz eradykacji poliomyelitis. Utrzymywana jest wzmożona gotowość do podjęcia działań w przypadku podejrzenia zachorowania na te choroby. W ramach zapobiegania oraz zwalczania chorób zakaźnych przeprowadzane są dochodzenia epidemiologiczne, mające na celu unieszkodliwienie źródła zakażenia, przecięcie dróg szerzenia się zakażenia, a także uodpornienia populacji. Prowadzony jest nadzór epidemiologiczny nad chorymi na gruźlicę oraz podejmowane są szybkie działania celem objęcia nadzorem i badaniem osób ze styczności z chorym na gruźlicę, aby zapobiegać rozprzestrzenianiu się gruźlicy, w tym wielolekoopornej. W związku z prowadzonymi dochodzeniami epidemiologicznymi kontynuowano współpracę m.in. z podmiotami leczniczymi, a także Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Chełmie.

Na bieżąco realizowane są statutowe obowiązki PIS, wynikające z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416). Ich głównym celem jest działanie na rzecz zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia.

W roku 2025 podobnie jak w latach poprzednich podejmowano działania przeciwepidemiczne, edukacyjne i promocyjne mające na celu zmniejszenie liczby zakażeń na terenie miasta Chełm.

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych miasta Chełma można ocenić jako stabilną. W 2025 roku nie odnotowano zachorowań na: dur brzuszny, błonicę, różyczkę, odrę, EPEC, czerwone, tężec, brucelozę, listeriozę, toksoplazmozę, wzv typu A, włośnicę, AIDS, rzeżączkę, inwazyjną chorobę wywołaną *Haemophilus influenzae*.

Na podobnym jak w 2024 r. poziomie utrzymywały się zachorowania na: WZW typu C, biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, zbliżona była ilość kontaktów ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę skutkujących podjęciem decyzji o szczepieniu.

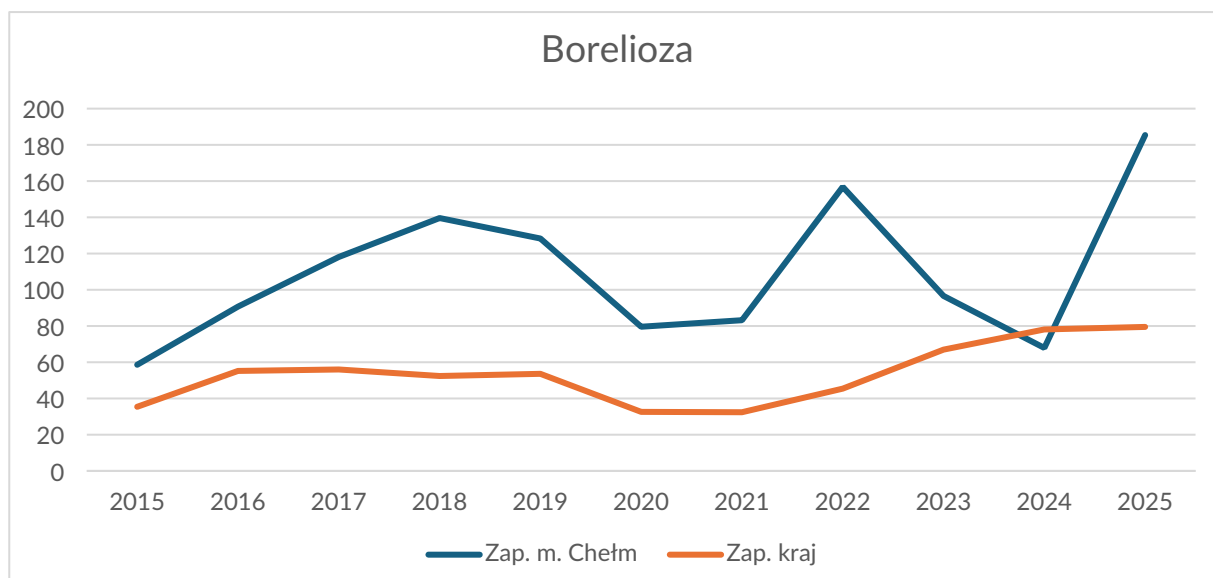
Odnotowano pojedyncze zachorowania na WZW typu B, świnkę, zarejestrowano dwa nowo wykryte przypadki HIV. W 2025 zaobserwowano wzrost zachorowań na boreliozę, salmonelozę i gruźlicę, mniej natomiast odnotowano bakteryjnych i wirusowych zakażeń jelitowych, zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2, ospę wietrzną, płonicę i różę.

Oceny sytuacji epidemicznej chorób zakaźnych dokonano na podstawie analizy przypadków zgłoszonych przez lekarzy, w związku z ustawowym obowiązkiem zgłaszania zachorowań na niektóre choroby zakaźne. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz wskaźniki zapadalności.

Lp.	Nazwa jednostki chorobowej	2025 r.		2024 r.		2023 r.	
		Zach.	Zap.	zach.	zap.	zach.	zap.
1.	Salmoneloza	14	25,2	6	10,7	10	17,2
2.	Bakteryjne zakażenia jelitowe - ogółem	34	61,2	41	73,1	31	53,5
3.	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	61	109,8	108	192,4	56	96,6
4.	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	46	82,8	45	80,2	40	69,0
5.	Róża	7	12,6	24	42,8	7	12,0
6.	Płonica	6	10,8	21	37,4	7	12,0
7.	Borelioza	103	185,4	52	92,6	56	96,6
8.	Ospa wietrzna	85	153,0	189	336,7	81	139,8
9.	Różyczka	0	0	0	0	0	0
10.	Świnka	1	1,8	0	0	3	5,1
11.	WZW typu B BNO	1	1,8	1	1,8	1	1,7
12.	WZW typu C BNO	11	19,8	10	17,8	4	6,9
13.	Gruźlica	10	18,0	5	6,5	9	15,5
14.	Nowo wykryte zakażenia HIV	2	3,6	1	1,8	1	1,7
15.	Narażenie na wściekliznę – podjęcie szczepienia	12	21,6	13	23,2	12	20,7
16.	COVID-19	313	563,4	434	773,2	461	795,7

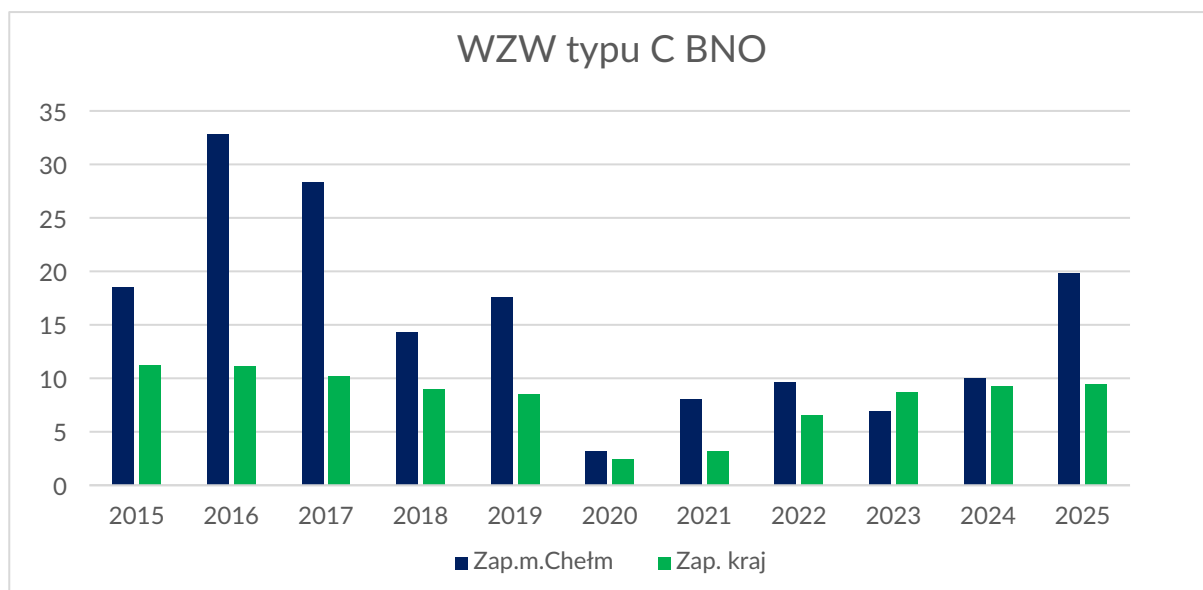
Borelioza to zakaźna, wielonarządowa choroba zapalna wywołana przez krętki z rodzaju *Borrelia* przenoszone przez kleszcze. Choroba przebiega z zajęciem skóry, stawów, układu nerwowego i serca. Stanowi najczęściej występującą chorobę odkleszczową w Polsce. W 2025 r. odnotowano wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Ogółem zachorowały 103 osoby, 3 osoby były hospitalizowane. Wiek chorych wahał się od 5 do 79 lat. W strukturze zachorowań według płci przeważały kobiety (61 przypadków). Wszystkie zachorowania zaklasyfikowano jako potwierdzone (na podstawie wysokiego poziomu przeciwciał w klasie IgG potwierdzonych testem WB – 45 przypadków lub rumienia wędrującego – 58 przypadków). W zdecydowanej większości do ukąszeń przez kleszcze dochodziło na terenie naszego powiatu. Ze zgromadzonych danych wynika, że do ekspozycji na kleszcze dochodziło w ogródkach przydomowych i działkowych oraz w lasach.

Wykres 1. Zapadalność na boreliozę na terenie miasta Chełma w latach 2015-2025.

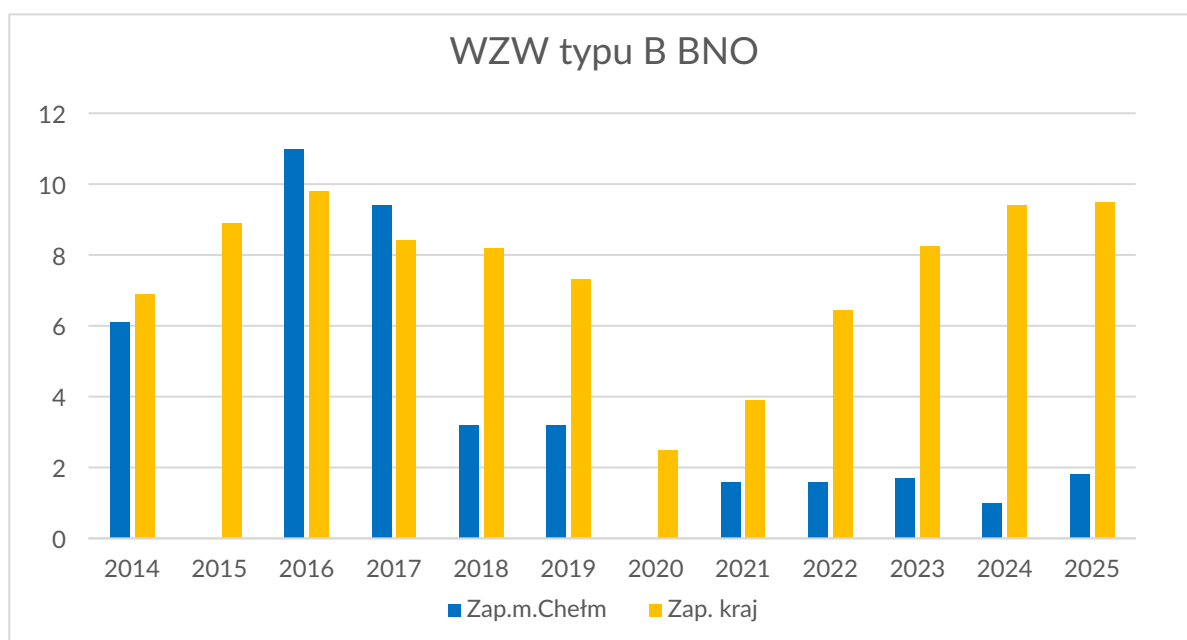
W analizowanym roku sprawozdawczym nie zarejestrowano przypadków kleszczowego zapalenia mózgu. W 2025 r. zachorowania na WZW typu C utrzymywały się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym. Przypadki zgodnie z definicją zostały zakwalifikowane jako BNO. Rezerwuarem HCV jest człowiek. Najczęstszą drogą zarażenia się wirusem jest kontakt z krwią nosiciela. Może się to zdarzyć zarówno podczas zabiegów i procedur medycznych jak i estetycznych. Wirusowe zapalenie wątroby typu C rozpoznawane jest w okresie zmian przewlekłych, które w konsekwencji mogą prowadzić do marskości i raka pierwotnego wątroby, z uwagi na fakt, że początek choroby często przebiega bezobjawowo.

Na terenie miasta zachorowało 11 osób, 6 kobiet i 5 mężczyzn. Wiek chorych wahał się od 25 do 77 lat. Zachorowania zostały rozpoznane na podstawie badań laboratoryjnych (a-HCV, RNA HCV). RNA HCV wykryto u wszystkich osób. W działaniach inspekcji sanitarnej, kładzie się duży nacisk na kontrolę sterylizacji, dezynfekcji, procedur wykonywania zabiegów (medycznych i niemiedycznych) naruszających ciągłość tkanek oraz utrzymanie wysokich standardów higieniczno – sanitarnych wykonywania tych świadczeń, aby zapobiegać zakażeniom. Wczesne rozpoznanie zakażenia daje wysoką szansę na wyleczenie.

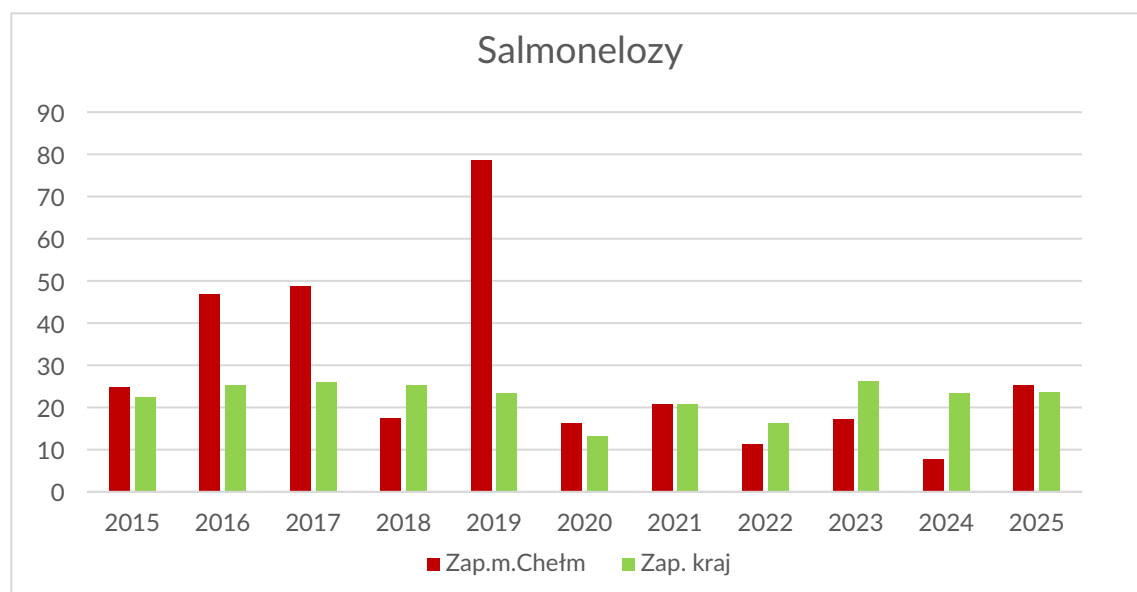
Wykres 2. Zapadalność na wzw typu C BNO na terenie miasta Chełma w latach 2015-2025.

W roku 2025 r. tak jak w roku poprzednim, zarejestrowano na terenie miasta Chełm jedno zachorowanie na wzw typ B (BNO), które dotyczyło 51-letniego mężczyzny. W badaniach uzyskano dodatnie wyniki AgHBs i HBV-DNA. Dzięki prowadzonej działalności oświatowo-profilaktycznej, systematycznemu podnoszeniu poziomu higieny w placówkach służby zdrowia oraz popularyzacji szczepień ochronnych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B od kilku lat notuje się pojedyncze przypadki zachorowań na WZW typ B. Ogólnie można stwierdzić, że sytuacja epidemiologiczna w tym zakresie jest korzystna. Osiągnięto ją przede wszystkim dzięki szczepieniom ochronnym.

Wykres 3. Zapadalność na wzw typu B na terenie miasta Chełma w latach 2015-2025.

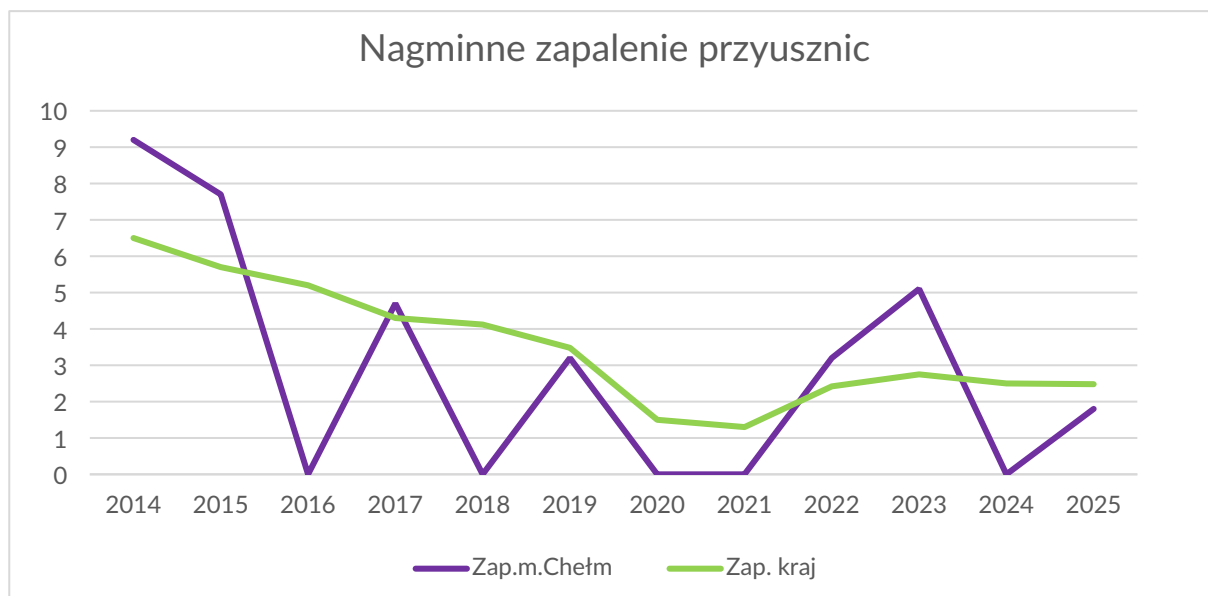
W analizowanym okresie nastąpił niewielki wzrost liczby zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*. Zarejestrowano 14 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych ww. patogenem. Zachorowało 8 mężczyzn i 6 kobiet. Wiek chorych wahał się w przedziale od 0 do 75 lat. W 2025 r. wystąpiły dwa ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową wywołane przez pałeczki z rodzaju *Salmonella*. W pierwszym ognisku bakteria *Salmonella* została wykryta u 4 osób, w tym u 2, które przygotowywały potrawy. W celu ustalenia źródła zakażenia pobrano do badania jaja wiejskie świeże oraz wymazy z urządzenia chłodniczego, gdzie przechowywane były jaja. Otrzymano wyniki badań: jaja świeże wiejskie – wyniki ujemne, wymaz z lodówki - wykryto *Salmonella* z grupy D. Ustalono drogę szerzenia się zakażenia – lodówka, gdzie przechowywano jaja wiejskie - poprzez skażoną powierzchnię urządzenia chłodniczego. Nie zachowano reżimu sanitarnego i odpowiedniej higieny rąk podczas przygotowywania potraw. W drugim przypadku bakteria *Salmonella* została potwierdzona u 2 dzieci w wieku 3 miesięcy. Wymazów czystościowych nie pobrano z uwagi na długi czas jaki upłynął od momentu wystąpienia objawów do otrzymania wyników dodatnich. Nie ustalono nośnika zakażenia. Pobrano badania od członków rodziny (3 osoby) – osoby przygotowujące posiłki, wyniki ujemne. Można przypuszczać, że nie zachowano odpowiedniej higieny podczas przygotowywania mleka modyfikowanego, nie zachowano szczególnego reżimu sanitarnego. Do zakażenia mogło dojść przez zanieczyszczone ręce oraz sprzęt używany do przygotowywania mleka.

Wykres 4. Sytuacja epidemiologiczna salmonelozy na terenie miasta Chełma w latach 2015-2025.

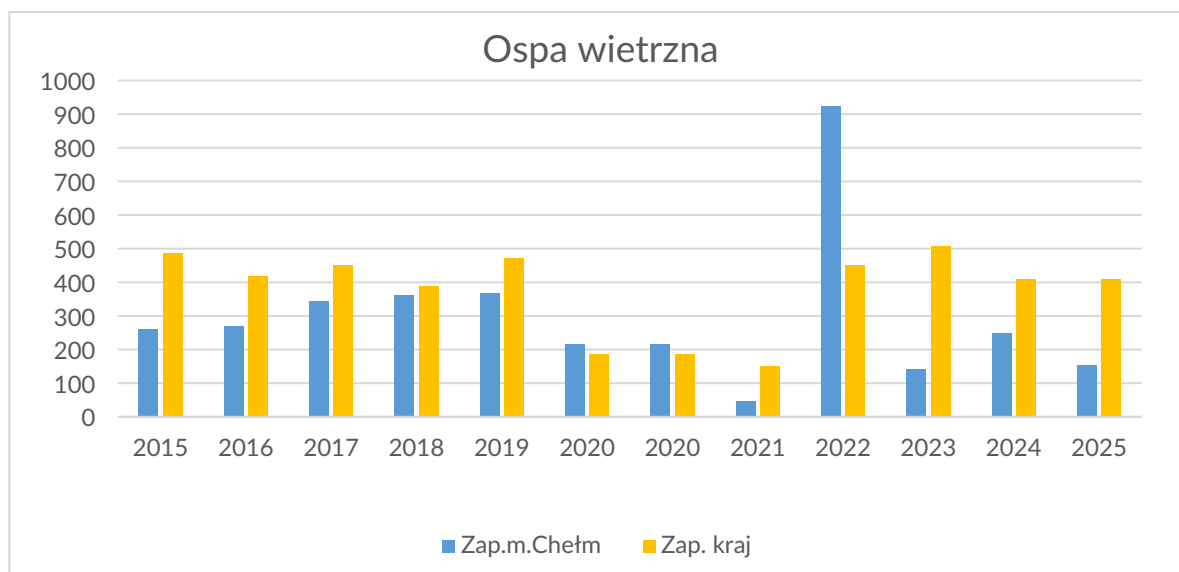
W 2025 r. nie zarejestrowano przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez EPEC. Zanotowano nieznaczny spadek liczby zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* - 34 przypadki. Poza bakteryjnymi zakażeniami jelitowymi, w 2025 roku zanotowano 61 przypadków zakażeń o etiologii wirusowej, w tym 33 zachorowania dotyczyły dzieci do lat 2. Przyczyną zachorowań były rotawirusy (21 zakażeń), norowirusy (27 przypadków zakażeń) oraz 13 wirusowych zakażeń jelitowych innych określonych i nieokreślonych.

Obowiązkiem szczepień ochronnych objętych jest w Polsce 14 chorób zakaźnych. W grupie chorób, przeciwko którym stosuje się uodpornienie, w analizowanym roku podobnie jak rok wcześniej, nie zgłoszono żadnego zachorowania na błonicę, tężec, odrę i różyczkę. Odnotowano pojedyncze zachorowanie na świnkę u 11-miesięcznego chłopca.

Wykres 5. Sytuacja epidemiologiczna nagminnego zapalenia przyusznic na terenie miasta Chełm w latach 2014-2025.

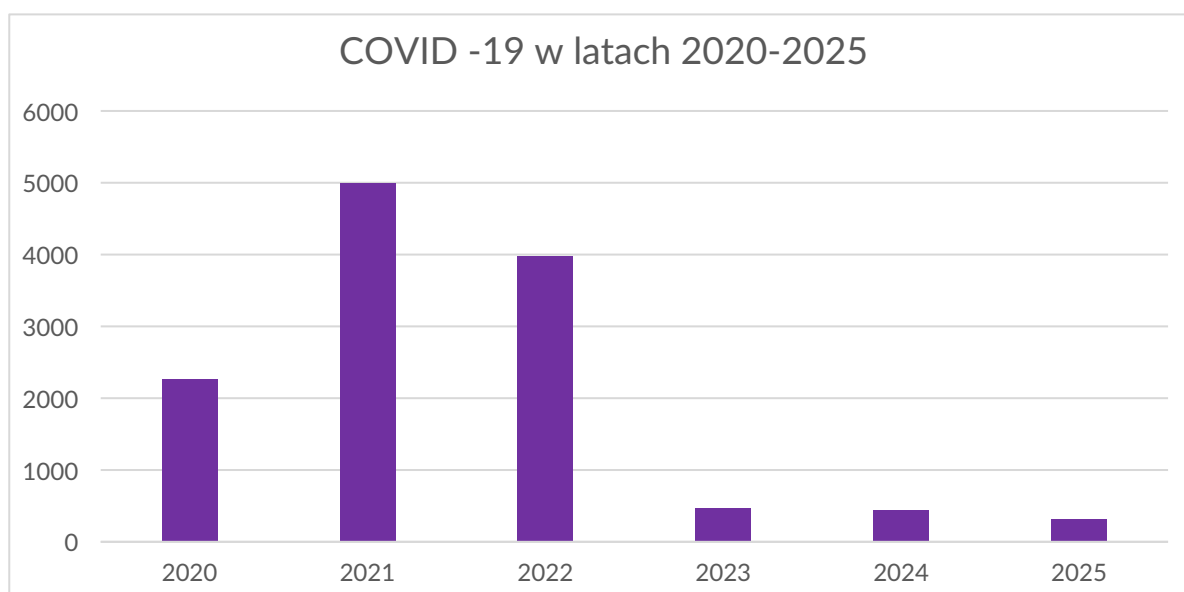
Po wzroście zachorowań na różyczkę w 2012 r. oraz 2013 r. nie zarejestrowano ani jednego potwierdzonego przypadku różyczki. Aktualnie przeciwko tej chorobie szczepiona jest cała populacja dzieci. Ospa wietrzna należy do wysoce zaraźliwych chorób wieku dziecięcego, w związku z tym najczęściej zachorowań odnotowuje się u dzieci przebywających w środowisku szkolnym i w przedszkolach. W 2025 r. zaobserwowano spadek liczby zachorowań na ospę wietrzną. Ogółem zachorowało 85 osób. Najwięcej zachorowań odnotowano do 9-go roku życia. Obowiązkowym szczepieniem przeciw ospie wietrznej podlegają dzieci i młodzież do ukończenia 19 roku życia ze wskazań medycznych tj. z upośledzeniem odporności wrodzonym lub nabytym o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby, przed planowanym leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią, oraz osoby z ich otoczenia, które nie chorowały na ospę wietrzną. Ponadto szczepieniom podlegają również dzieci przebywające lub zakwalifikowane do pobytu w żłóbkach lub klubach dziecięcych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej, rodzinnych domach dziecka.

Wykres 6. Sytuacja epidemiologiczna ospy wietrznej w latach 2015-2025.

W 2025 r. ogółem zarejestrowano 3 przypadki krztuśca, w tym: 2 potwierdzone, 1 możliwy. Każde zgłoszenie było analizowane, przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Następnie dokonywano klasyfikacji wg obowiązującej definicji przypadku. Rozpoznań dokonano na podstawie objawów klinicznych oraz wyników badań diagnostycznych. Wiek chorych wahał się w przedziale 25- 47 lata. W latach 2021-2023 na terenie miasta Chełm nie odnotowano zachorowań na krztusiec, natomiast w 2024r. było 15 przypadków.

W 2025 r. na terenie miasta Chełm zarejestrowano 313 przypadków zachorowań wywołanych wirusem SARS-CoV-2, z czego 23 osoby były hospitalizowane. W okresie od 01.01.2025r. do 31.12.2025r. nie zarejestrowano ognisk epidemicznych COVID-19.

Wykres 7. Liczba zachorowań na COVID-19 w latach 2020-2025 w mieście Chełm.

Ostre infekcje dróg oddechowych, w tym grypa należą do najczęściej występujących chorób zakaźnych. W 2025 r. zarejestrowano 896 zgłoszeń zachorowań na grypę, potwierdzonych testem antygenowym COMBO lub badaniem molekularnym (6p). Najwięcej zachorowań odnotowano wśród osób w przedziale wiekowym 15-64 lata. Zachorowało 441 mężczyzn i 455 kobiet. Zachorowania na grypę spowodowały, że do szpitali skierowano 51 osób. Przyczyną hospitalizacji były objawy ze strony układu oddechowego. Wśród wszystkich zgłoszonych w 2025 r. przypadków zachorowań rozpoznawana była głównie grypa typu A. W sezonie grypowym 2023/2024 (od października 2023 r. do kwietnia 2024 r.) zarejestrowano 103 przypadki grypy. Natomiast w sezonie 2024/2025 (od października 2024 do 15.02.2025 r.) zgłoszono 734 przypadki grypy. W okresie 01.01-31.12.2025 zgłoszono 100 przypadków zachorowań na RSV. Hospitalizacji wymagało 25 osób.

W okresie od 01.01.2025 r. do 31.12.2025 r. zanotowano 2 przypadki zakażenia HIV, w tym 1 zachorowanie dotyczyło uchodźcy.

W okresie od 01.01.2025 r. do 31.12.2025 r. zgłoszono 1 przypadek choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*. Zachorowanie przebiegało pod postacią zapalenia płuc i dotyczyło 14- dniowego dziecka.

W okresie od 01.01 do 31.12.2025 zarejestrowano pojedynczy przypadek gorączki denga. Zachorowanie dotyczyło 51 letniego mężczyzny z miasta Chełm, który hospitalizowany był w Oddziale Chorób Zakaźnych dla Dorosłych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie. Rozpoznanie dokonano na podstawie objawów klinicznych i dodatniego wyniku badania PCR - test Bio Fire Tropical Fever. Pacjent wrócił z Meksyku, gdzie przebywał w celach turystycznych.

Zarejestrowano 3 przypadki giardiozy, zachorowało 2 mężczyzn w wieku 6 i 14 lat oraz 28-letnia kobieta. Ponadto odnotowano pojedynczy przypadek jersiniozy u 6- miesięcznego chłopca. Dziecko zostało objęte leczeniem szpitalnym. Rozpoznanie dokonano na podstawie objawów klinicznych oraz badań laboratoryjnych. Od 01.01.2025 r. do 31.12.2025 r. zgłoszono 10 przypadków zachorowania na gruźlicę płucną. Zachorowania dotyczyły 3 kobiet i 7 mężczyzn. Nie wydawano decyzji nakazujących poddanie się leczeniu, hospitalizacji lub badaniom diagnostycznym. Nawiązano współpracę z podmiotami leczniczymi celem objęcia nadzorem lekarskim osób ze styczności (badanie lekarskie, rtg klatki piersiowej).

W 2025 r. zarejestrowano 1 przypadek zakażenia wywołanego przez bakterię krętka bladego (*Treponema pallidum*).

W 2025 r. na terenie miasta Chełm nie odnotowano zgonów z powodu chorób zakaźnych.

W 2025 r. na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym utrzymywała się liczba zgłoszeń dotyczących kontaktu ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę. 12 osób ze wskazań lekarskich zostało objętych szczepieniami ochronnymi przeciwko wściekliznie. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie kontaktów ludzi ze zwierzętami podejrzanymi o wściekliznę.

Sprawowano również nadzór nad realizacją Programu Szczepień Ochronnych, procesem dystrybucji i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych. Przeprowadzano kontrolę dokumentacji dotyczącej szczepień ochronnych oraz analizę wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych. Prowadzono dystrybucję szczepionek do podmiotów wykonujących szczepienia, w tym szczepionki przeciw COVID-19, która od 2025 r. była przekazywana także do aptek

posiadających umowę z NFZ. Prowadzono działania edukacyjne i informacyjne na temat korzyści jakie niosą ze sobą szczepienia ochronne jako bezpieczna i skuteczna metoda zapobiegania chorobom zakaźnym. Propagowano bezpłatne szczepienia w tym przeciwko HPV dzieci między 9 a 14 rokiem życia oraz przeciwko krztuścowi kobiet w ciąży po ukończeniu 27 tyg. do 36 tygodnia ciąży. Realizowano również zadania wierzyciela obowiązkowych szczepień ochronnych wobec osób prawnie zobowiązanych. Zaszczepienie wysokiego odsetka populacji przyczynia się nie tylko do znacznej redukcji zachorowalności, czego najlepszym dowodem są takie choroby, jak np. odra, poliomyelitis, WZW typu B i różyczka, ale również do osiągnięcia odporności populacyjnej, czyli pośredniej ochrony przed infekcją również dla osób, które ze względu na np. niedobory immunologiczne nie mogły zostać uodpornione. Uodpornienie dzieci i młodzieży na terenie miasta Chełm utrzymuje się na dobrym poziomie. Nadal obserwowane jest zjawisko występowania braku realizacji szczepień ochronnych u dzieci z powodu uchylania się rodziców/ opiekunów prawnych od tego obowiązku, w związku z czym prowadzone są działania edukacyjno-informacyjne w stosunku do tych osób. W przypadku gdy działania te nie przynoszą efektu wystawiane są upomnienia, a następnie wszczynane jest postępowanie egzekucyjne w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Tabela 2. Procent uodpornienia dzieci i młodzieży w 2025 r. w porównaniu z latami 2022 – 2025.

Lp.	Uodpornienie przeciwko	2025	2024	2023	2022
1.	Krztuścowi	95,8	96,9	95,7	95,9
2.	Błonicy i tężcowi	96,4	97,4	96,4	96,5
3.	Poliomyelitis	92,4	94,2	92,1	92,6
4.	Odrze, śwince i różyczce	94,2	95,4	94,5	94,4
5.	Gruźlicy (szczepienia noworodków)	95,1	97,5	96,8	97,6
6.	Wzw typu B	93,3	95,8	93,7	94,9
7.	Haemophilus influenzae typu B	87,8	90,3	87,2	87,9

Na koniec roku 2025 na terenie miasta Chełm znajdowało się 187 obiektów służby zdrowia. W ww. placówkach przeprowadzono kontrole, bieżące, tematyczne i interwencyjne.

W celu usunięcia stwierdzonych uchybień wydano 5 decyzji administracyjnych, nie nałożono mandatów karnych. Uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń oraz procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na przestrzeganie procedur dezynfekcji, mycia i sterylizacji narzędzi oraz sprzętu medycznego, mycia i dezynfekcji rąk, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania po ekspozycji oraz z odpadami medycznymi i brudną bielizną.

Sterylizacja narzędzi wielorazowego użytku odbywa się w autoklawach, które posiadają książki serwisowe z udokumentowanymi przeglądami. Każdy cykl sterylizacji jest monitorowany automatycznie pod kątem parametrów krytycznych procesu sterylizacji. Wykonywane są także badania biologiczne raz w tygodniu w placówce. Prowadzone są rejestry przebiegu procesu sterylizacji.

Podmioty lecznicze posiadają zawarte umowy na wykonanie usługi wywozu i utylizacji odpadów medycznych z firmami, które zajmują się usługami z zakresu gospodarki odpadami medycznymi.

Podsumowanie

W celu zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego konieczne jest:

- ❑ podejmowanie działań niezbędnych do wczesnego wykrywania zachorowań na gruźlicę,
- ❑ podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia poziomu uodpornienia populacji, w tym propagowanie szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej metody zapobiegania chorobom zakaźnym,
- ❑ wzmocnienie promocji korzyści wynikających ze szczepień ochronnych,
- ❑ prowadzenie systematycznej edukacji na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepień,
- ❑ kontynuowanie działań wierzyciela obowiązku szczepień ochronnych wobec rodziców/ opiekunów odmawiających szczepień,
- ❑ współpraca z podmiotami podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie informowania, motywowania i monitorowania realizacji obowiązku szczepień.

III. Higiena Środowiska i obiektów użyteczności publicznej.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Wody podziemne na terenie miasta Chełm stanowią jedyne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Podstawowym sposobem zaopatrzenia ludności miasta w wodę do spożycia jest Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia w Chełmie zarządzany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie. W roku 2025 wykonano decyzję dotyczącą złego stanu higieniczno – sanitarnego zbiornika wody „Na Górcze” w Chełmie. Na podstawie prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie monitoringu parametrów gr. A i B oraz kontroli wewnętrznej jakości wody dostarczanej przez Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia w Chełmie, należy stwierdzić, że mieszkańcy Chełma korzystali w roku 2025 z wody dobrej jakości. Obiekt ten zaopatrywał w wodę ok. 55157 mieszkańców Chełma. W okresie sprawozdawczym nie odnotowano żadnej interwencji na jakość wody dostarczanej mieszkańcom miasta. W ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej pobrano do badań laboratoryjnych 56 próbek wody z instalacji wodociągowej.

Tabela 3. Jakość wody pochodzącej z ujęć zaopatrujących WZZ Chełm i procesy uzdatniania wody.

Lp.	Lokalizacja - gmina	Nazwa ujęcia wody	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	Liczba ludności korzystającej z wody odpowiadającej wymaganiom	Sposób uzdatniania/ dezynfekcji
1.	Miasto Chełm	Chełm - ujęcie Bariera	5482	Dobra	15082	Ujęcie Bariera - dezynfekcja podchlorynu sodu, Lampa UV
		Chełm - ujęcie Trubaków	1005	Dobra	40075	Ujęcie Trubaków- dezynfekcja podchlorynem sodu, odżelazianie

Nadzorem sanitarnym objął również 5 indywidualnych ujęć wody zlokalizowanych na terenie miasta. Ich ocenę przedłożono w Tabeli 4.

Tabela 4. Jakość wody z ujęć indywidualnych i procesy uzdatniania wody.

Lokalizacja - gmina	Obiekt i jego lokalizacja	Ulica	Produkcja [m ³ /d]	Ocena wody [dobra/zła]	Liczba ludności korzystającej z wody odpowiadającej wymaganiom	Sposób uzdatniania/ dezynfekcji
Miasto Chełm	Spółdzielnia Mleczarska Bieluch w Chełmie 22 - 100 Chełm	Chemiczna 4	314	dobra	30	chlor gazowy
	Austria Juice Poland Sp. z o.o. w Chełmie 22 - 100 Chełm	Kolejowa 31	190	dobra	40	lampa UV
	Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie 22 - 100 Chełm	Ceramiczna 1	123,2	dobra	962	chlor gazowy lampa UV
	Miasto Chełm 22-100 Chełm	Hrubieszowska 102	12	dobra	84	-
	CEMEX Polska Cementownia Chełm 22 - 100 Chełm	Fabryczna 6	50	dobra	162	-

Ocena jakości wody dostarczanej przez wodociągi

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia w Chełmie i indywidualne ujęcia wody rozprowadzające wodę na terenie miasta Chełm dostarczały wodę, której jakość odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Laboratoria wykonujące badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków badania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonywało laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wszyscy zarządcy ww. obiektów posiadali uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Chełmie harmonogram wewnętrznej kontroli jakości wody. Wyniki były na bieżąco przekazywane do wiadomości PPIS w Chełmie.

Substancje promieniotwórcze w wodzie przeznaczonej do spożycia

Zarządcy urządzeń wodociągowych wykonali w 2022 r. kontrolny monitoring substancji promieniotwórczych, tj.: badania stężenia trytu oraz izotopów promieniotwórczych radu Ra-226 i Ra-228. Nie odnotowano przekroczeń substancji promieniotwórczych w wodzie.

Z uwagi na wynik badania stężenia aktywności radonu przeprowadzony w 2017 r., w którym nie było przekroczeń, zgodnie z wymaganiami określonymi w części D załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294), badanie tego parametru wykonywane jest jeden raz na 10 lat. Zgodnie z prowadzonym monitoringiem substancji promieniotwórczych w wodzie kolejny pomiar stężenia trytu, izotopów promieniotwórczych radu (Ra-226 i Ra-228) i radonu należy wykonać w 2027 roku.

Badanie ciepłej wody w kierunku obecności bakterii z rodzaju Legionella sp.

Na terenie Chełma w roku 2025 badania wody ciepłej w kierunku oznaczenia bakterii z rodzaju Legionella sp. wykonały następujące obiekty:

- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie, ul. Szpitalna 53;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Chełmie, ul. Powstańców Warszawy 4;
- Mieszkania Treningowe i Wspomagane MOPR w Chełmie, ul. Wojsławicka 11B;
- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Chełmie JRG1, ul. Wyszyńskiego 2B;
- Komenda Miejska Policji w Chełmie, ul. Żwirki i Wigury 20;
- Novena Clinica Piotr Kiwiński Spółka Jawna, Chełm, ul. Szpitalna 37;
- Stowarzyszenie MONAR Schronisko dla osób bezdomnych MARKOT w Chełmie, ul. Kąpieliskowa 28;
- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Chełmskie, ul. Wołyńska 69;
- Hotel i Restauracja „LWÓW”, Chełm, ul. 11-go Listopada 2;
- Fabryka Sportu Kamil Mirzwa, Chełm, ul. Mickiewicza 41;

- Bursa Szkolna im. J. Korczaka w Chełmie, ul. Powstańców Warszawy 8;
- Zakład Karny w Chełmie, ul. Kolejowa 112;
- Internat Zespołu Szkół Energetycznych i Transportowych im. Ks. Stanisława Staszica w Chełmie, ul. Jagiellońska 29;
- Siłownia Best Gym, Chełm, ul. Wojstawicka 2;
- Zespół Wychowania i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Chełmie, ul. Trubakowska 59;
- Hotel Kozak w Chełmie, ul. Hrubieszowska 37;
- Ośrodek Pomocy Osobom Uzależnionym w Chełmie, ul. Reformacka 24.

W roku sprawozdawczym w przypadku sześciu obiektów stwierdzono przekroczenie liczby bakterii *Legionella* sp. w stopniu średnim oraz w jednym obiekcie w stopniu bardzo wysokim, wszczęto postępowania administracyjne mające na celu doprowadzenie jakości wody ciepłej do wymagań sanitarnych. Po przeprowadzeniu działań naprawczych i ponownym przebadaniu wody wydano pozytywne oceny jakości ciepłej wody rozprowadzanej w instalacjach obiektów.

Pływalnie

Na terenie miasta Chełm nadzorem sanitarnym objęte są trzy obiekty: Chełmski Park Wodny, ul. Lubelska 133 A, Pływalnia przy I Liceum Ogólnokształcącym w Chełmie, ul. Czarnieckiego 8 oraz Kryta Pływalnia Szkoły Podstawowej nr 8 w Chełmie, ul. Połaniecka 10. Zarządcy prowadzili kontrolę wewnętrzną jakości wody wykorzystywanej we wszystkich urządzeniach wodnych. W bieżącym roku przeprowadzono kontrole stanu sanitarno-higienicznego wszystkich pływalni w Chełmie – ich stan oceniono jako bardzo dobry i dobry.

Jakość wody w placówkach w większości przypadków spełniała wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

W roku 2025 wydano jedną decyzję (znak: NS-HK.9012.2.6.2025 z dnia 19 września 2025 r.) dotyczącą przekroczenia najwyższej dopuszczalnej wartości liczby gronkowców koagulazododatnich w Chełmskim Parku Wodnym, ul. Lubelska 133A, 22-100 Chełm w punktach pobrania:

- Chełmski Park Wodny, ul. Lubelska 133 A, 22-100 Chełm, Basen do nauki pływania – woda w niecce basenowej (45jtk/100ml);
- Chełmski Park Wodny, ul. Lubelska 133 A, 22-100 Chełm, Brodzik dla dzieci – woda w niecce basenowej (59jtk/100ml).

Po wykonaniu kontrolnych badań jakości wody w dniu 24 września 2025 r. została wydana pozytywna ocena jakości wody.

Kąpielisko

Prezydent Miasta Chełm przedłożył do zaopiniowania Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Chełmie projekt uchwały Rady Miasta Chełm „w sprawie wykazu kąpielisk na terenie Miasta Chełm na rok 2025” pismo znak: DK-OŚ.6344.1.2025 z dnia 12 stycznia 2025 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny działając na podstawie art. 37 ust. 12 ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087,

z późn. zm.), zaopiniował pozytywnie przedłożony projekt uchwały. Na terenie Miasta Chełm sezon kąpielowy został określony uchwałą Rady Miejskiej w Chełmie nr XIX/131/2025 z dnia 29.04.2025 r. w okresie między 14.06.2025 r. do 31.08.2025 r. W porozumieniu z PPIS w Chełmie ustalono harmonogram pobierania próbek wody z kąpieliska w ilości oraz terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa. W harmonogramie wskazano również stały punkt poboru wody. Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego w ramach urzędowej kontroli prowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie pobrano próbkę wody z kąpieliska, której badania wykonał Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie.

Łącznie PPIS w Chełmie wydał cztery pozytywne bieżące oceny jakości wody oraz jedną ocenę sezonową. Informacje o przydatności wody do kąpieli w przedmiotowym kąpielisku były na bieżąco udostępniane organizatorowi kąpieliska, Prezydentowi Miasta Chełm, publikowane Biuletynie Informacji Publicznej PSSE w Chełmie w postaci komunikatów. Aktualne informacje dotyczące przydatności wody do kąpieli były dostępne również w Serwisie Kąpieliskowym prowadzonym przez Głównego Inspektora Sanitarnego. Po zakończeniu sezonu kąpielowego sklasyfikowano Kąpielisko Glinianki m. Chełm na podstawie 16 próbek wody za okres 2022-2025. Woda w kąpielisku została sklasyfikowana jako dostateczna. Stan sanitarny i porządkowy plaży przy kąpielisku w trakcie kontroli podczas sezonu kąpieliskowego nie budził zastrzeżeń. Obiekt oznakowany był zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476).

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Pod nadzorem sanitarnym na terenie miasta znajdowały się następujące grupy obiektów użyteczności publicznej:

Tabela 5. Skontrolowane obiekty użyteczności publicznej.

Lp.	Nazwa grup obiektów	Ilość obiektów w grupie	Ilość przeprowadzonych kontroli w 2025 r.	Obiekty ze złym stanem sanitarnym na koniec 2025 r.
1.	Ustępy publiczne i kabiny sanitarne	7	7	0
2.	Salony fryzjerskie, kosmetyczne i tatuażu	171	174	0
3.	Gabinety odnowy	16	15	0
4.	Pralnie	3	4	0
5.	Hotele i obiekty noclegowe	10	10	0
6.	Cmentarze	3	2	0
7.	Targowiska	4	4	0
8.	Zakład karny	1	2	0
9.	Obiekty sportowe i kluby sportowe	6	6	0

10.	Obiekty kulturalne i widowiskowe	4	4	0
11.	Schroniska dla bezdomnych	2	4	0
12.	Apteki i hurtownie farm.	25	12	0
13.	Dworce, przystanki i stacje PKP	4	3	0
14.	Inne	47	38	0
Razem:		303	285	0

Stan sanitarno-higieniczny obiektów na nadzorowanym terenie w 2025 r był dobry. Obiekty są na bieżąco poddawane remontom i modernizacjom. Pozytywnie oceniono stan sanitarny zakładów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i zakłady odnowy biologicznej. Poziom świadczonych usług wzrasta dzięki inwestycjom w nowoczesne sprzęty i urządzenia. Stwierdzane podczas kontroli nieprawidłowości były usuwane na bieżąco lub w terminach wyznaczonych w postępowaniach administracyjnych. W pozostałych grupach obiektów kontrole planowe nie wykazywały nieprawidłowości.

W ramach nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej przeprowadzono 285 kontroli, wydano 3 decyzje administracyjne, 9 decyzji dotyczących opłat za czynności kontrolne, 32 decyzje dot. ekshumacji oraz przewozu zwłok i szczątków ludzkich oraz 18 postanowień na sprowadzenie zwłok i szczątków ludzkich. Nałożono dwa mandaty karne na łączną kwotę 950 zł.

Podsumowanie

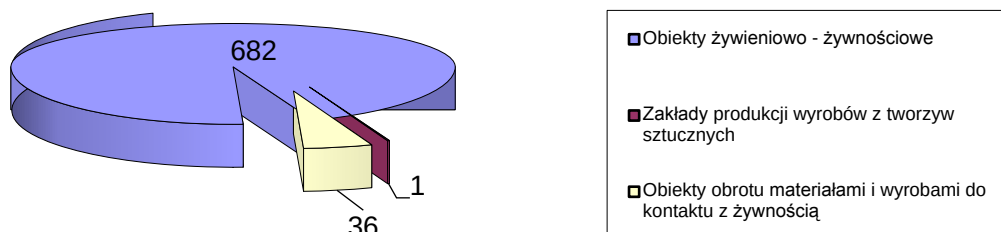
Biorąc pod uwagę wyniki kontroli poszczególnych grup obiektów znajdujących się na omawianym terenie należy stwierdzić, iż stan higieniczno-sanitarny ciągle ulega poprawie. Dotyczy to również stanu ujęć wody oraz jakości wody, która jest przez nie ujmowana i dystrybuowana do odbiorców. Wpływ na to ma większa świadomość osób zarządzających poszczególnymi obiektami oraz prowadzone prace remontowe i inwestycyjne.

Biorąc pod uwagę przygraniczne położenie Miasta Chełm istnieje konieczność dalszej współpracy z zarządcami ww. ujęć w zakresie zabezpieczenia wodociągów przed dostępem osób nieuprawnionych w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

IV. Higiena Żywności i Żywnienia

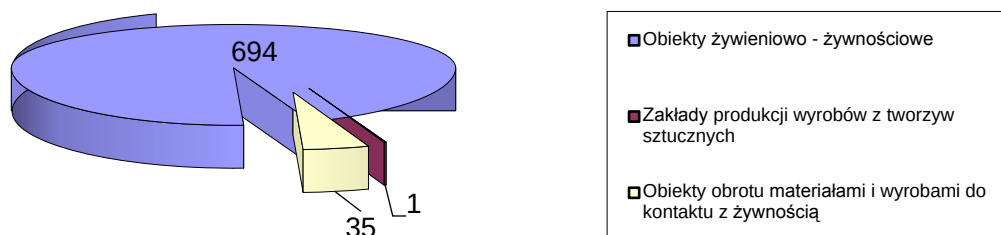
Głównym zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia oraz nad materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością jest sprawdzanie czy przedsiębiorcy sektora spożywczego odpowiedzialni za bezpieczeństwo żywności spełniają wymagania obowiązujących przepisów, których celem jest ochrona i zapewnienie zdrowia i życia człowieka. Realizując swoje zadania, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w 2025 r. nadzorował 682 obiekty żywieniowo-żywnościowe na terenie miasta Chełma, 1 zakład produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 36 obiektów obrotu tymi wyrobami, łącznie 719 zakładów, skontrolowano 402, przeprowadzając w nich 592 kontrole.

Rok 2025- 719 obiekty

Wykres 8. Obiekty nadzorowane w 2025 r.

Rok 2024- 730 obiekty

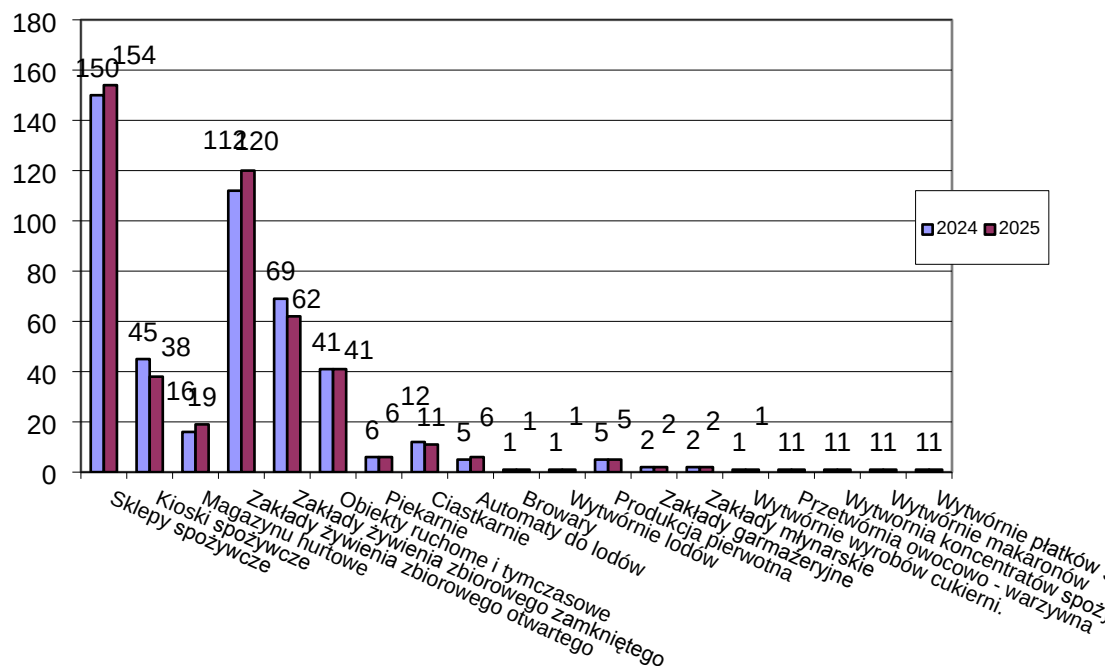

Wykres 9. Obiekty nadzorowane w 2025 r.

Najliczniejszą grupę obiektów na terenie miasta stanowiły sklepy spożywczo-przemysłowe (154), kioski spożywcze (38), magazyny hurtowe (19), zakłady żywienia zbiorowego otwartego (120) oraz zakłady typu zamkniętego (62). W zakładach produkujących żywność dominowały: ciastkarnie (11), automaty do lodów (6), piekarnie (6), zakłady garmażeryjne (2), młyny (2), zakład wyrobów cukierniczych, wytwórnia płatków śniadaniowych, zakład produkcji makaronu, zakład przetwórstwa owocowo - warzywnego. Nadzorowano też 36 miejsc obrotu materiałami do kontaktu z żywnością i 1 zakład produkujący wyroby do kontaktu z żywnością. Strukturę nadzorowanych obiektów przedstawiono na niżej zamieszczonym wykresie nr 10.

Wykres 10. Struktura obiektów w latach 2024 i 2025.

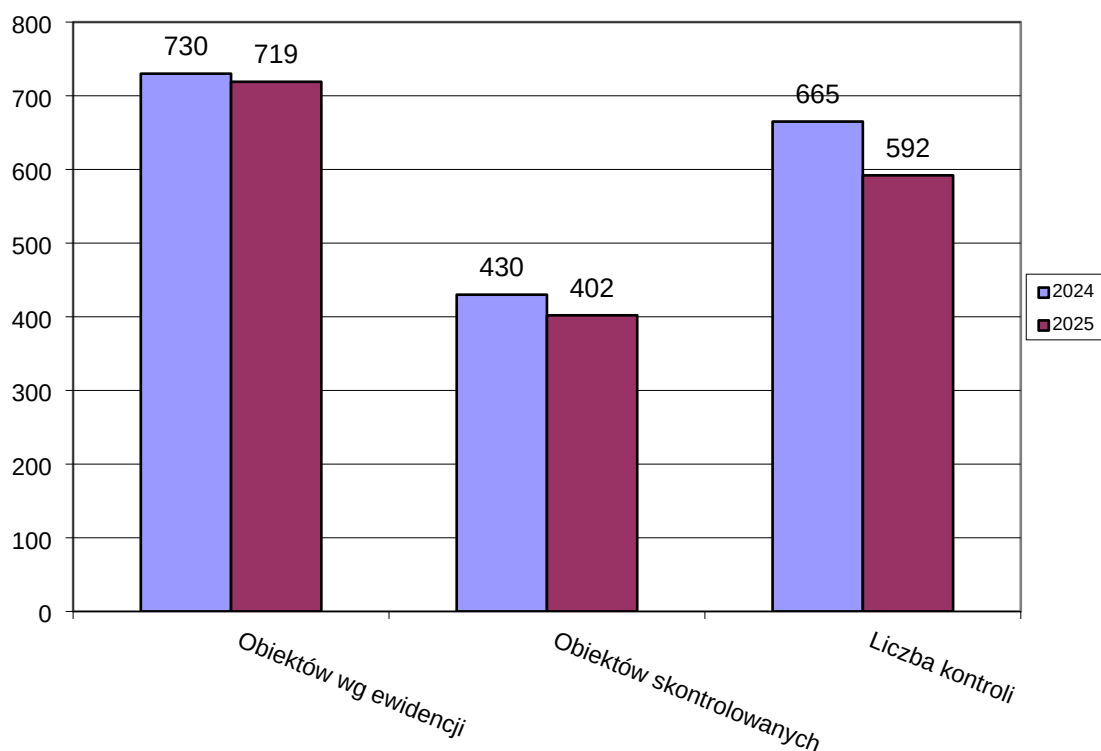
Struktura obiektów w latach 2024 i 2025

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła ilość sklepów spożywczych i zakładów żywienia zbiorowego otwartego, natomiast zmalała liczba kiosków i zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Na podstawie kryteriów ujętych w ujednoliconych i obowiązujących w całym kraju arkuszach dokonano oceny stanu sanitarnego obiektów.

Liczba obiektów w latach 2024 i 2025

Wykres 11. Liczba obiektów w latach 2024 – 2025.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 29 kwietnia 2004r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 139 z 30 kwietnia 2004r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 34, str. 319) przedsiębiorstwa sektora spożywczego opracowują, wykonują i utrzymują stałą procedurę lub procedury na podstawie zasad systemu HACCP, a według art.17 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd do spraw bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. U. UE nr 31 z 1 lutego 2002 r., str.1 – 24) podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność z wymogami prawa żywnościowego. W trakcie kontroli stwierdzono w niektórych zakładach brak przestrzegania opracowanych wcześniej instrukcji i procedur tego systemu.

W 2025 r. w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono 592 kontrole i rekontrole (w tym 15 kontroli interwencyjnych). Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami higieniczno - sanitarnymi były: nieprzestrzeganie instrukcji GHP/GMP oraz brak utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności HACCP tj.:

- ❑ zły stan sanitarno – higieniczny nadzorowanych obiektów,
- ❑ wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości;
- ❑ niewłaściwa jakość zdrowotna oferowanych do sprzedaży środków spożywczych.

Celem poprawy stanu sanitarnego wobec przedsiębiorców nieprzestrzegających wymagań obowiązujących przepisów stosowano sankcje wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej w postaci:

- 39 decyzji administracyjnych, w tym 28 decyzji nakazowych, 6 przedłużających, 5 zakazujących wprowadzania do obrotu przeterminowanych artykułów spożywczych oraz 33 decyzje zatwierdzenia. Ponadto nałożono 17 mandatów na kwotę 4400,00 zł.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku

Ocenę bezpieczeństwa żywności i materiałów do kontaktu ze środkami spożywczymi przeprowadzały akredytowane laboratoria funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Badania Żywności dla województwa lubelskiego. Badania mikrobiologiczne przeprowadzało laboratorium PSSE w Chełmie, posiadające certyfikat akredytacyjny PCA. Pozostałe parametry, jak: wykrywanie organizmów genetycznie modyfikowanych, substancji dodatkowych, pestycydów, azotanów, metanolu, cyjanowodoru, lekooporności i napromieniania żywności przeprowadzały laboratoria spoza województwa lubelskiego wytypowane przez Główny Inspektorat Sanitarny.

Do badań laboratoryjnych pobrano 204 próbki żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. W wyniku przeprowadzonych badań 3 próbki zakwestionowano /zieleni angielskie/ z uwagi na zanieczyszczenia mikrobiologiczne bakteriami z gr. Salmonella.

Podczas sezonu grzybowego w roku bieżącym udzielono 82 porady, w trakcie których oceniono 40 gatunków grzybów oraz wydano 19 atestów na grzyby świeże.

Kontrola graniczna importowanej żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością

W ramach eksportu w Zakładzie OBST dokonano 1 kontroli oceniając 7 partii exportowanych wyrobów i wydano 1 świadectwo dla produkowanej galanterii śniadaniowej exportowanej do Sri Lanki.

Ponadto w związku z eksportem produkowanych wyrobów do krajów poza terytorium Unii Europejskiej, na wnioski właściciela zakładu wydano 42 świadectwa zdrowia „Health Certificate” potwierdzające, że wyprodukowane produkty nadają się do spożycia przez ludzi. Powyższe wyroby wprowadzane są na rynek lokalny, sieci (Carrefour, Lewiatan, Stokrotka, Eurocash, Społem), do państw Unii Europejskiej oraz do Serbii, Maroko, Kataru, Arabii Saudyjskiej, Libanu, Macedonii, Bahrajnu, Hiszpani, Japonii, Omanu.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywności Zwierząt RASFF i RAPEX dla niebezpiecznych produktów niespożywczych.

W roku 2025 w systemie RASFF otrzymano 52 powiadomienia, w tym alarmowych - 10, informacyjnych w celu podjęcia działań - 34, informacyjnych w celu zwrócenia uwagi - 6, postępowanie uzupełniające - 2. W związku z tym przeprowadzano kontrole oraz prowadzono postępowania wyjaśniające. Łącznie przeprowadzono 14 kontroli interwencyjnych.

Prowadzono 1 postępowanie wyjaśniające dotyczące zieleni angielskiej, w którym wykryto obecność bakterii z gr. Salmonella.

Najwięcej otrzymanych powiadomień dotyczyło:

- ? Stwierdzenie ditlenku tytanu (E171) w barwnikach spożywczych.
- ? Przekroczenia NDP sumy 35 alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. „Suszone oregano”.
- ? Przekroczenie NDP ochratoksyny A ($10,1 \pm 2,0$ ug/kg).
- ? Przekroczenia NDP E110 żółci pomarańczowej w produkcie Ananas kandyzowany.
- ? Stwierdzenia pozostałości leku weterynaryjnego – benzimidazolu.
- ? Przekroczenia NDP ochratoksyny A w rodzynekach.
- ? Podwyższonej zawartości pierwszorzędowych amin aromatycznych w łopatkach do patelni.
- ? Stwierdzenia obecności Salmonella Enteritidis.
- ? Zmiana zapachu oraz smaku próbki przez Czajnik ze stali nierdzewnej.
- ? Stwierdzenia przekroczeń NDP cyjanków w produkcie pn. Okologiczne Gylde Høf.
- ? Wysokiego poziomu lotnych substancji organicznych z produktu pn. Dalmatian Cots Silicone plate set.
- ? Stwierdzenia ciała obcego tj. plastiku w wyrobie „Zajętek z polewy o smaku kakaowo-mlecznym”.
- ? Stwierdzenia obecności pleśni w produkcie pn. Orzechy laskowe.
- ? Przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – antrachinonu w herbacie czarnej pn. YUNNAN Herbata czarna, liściasta.
- ? Wykrycia obecności ciała obcego w produkcie pn. Jogurt z mascarpone.
- ? Nieoznakowanego napromieniowania suplementu diety pn. Ashwaganda.
- ? Nieautoryzowanej nowej żywności w suplementach diety pn. NOW FOODS Graviola.
- ? Migracji ołowiu i kadmu z obszaru obrzeża szklanki ze wzorem kwiatowym.
- ? Nieautoryzowanej nowej żywności w suplementach diety pn. Graviola 500 mg oraz suplementu diety Graviola 530 mg marki Swanson.
- ? Wykrycia pierwszorzędnych amin aromatycznych w łopatkach do patelni.
- ? Migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych ze skimmera (łyżki cedzakowej).
- ? Stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu antrachinonu w produkcie pn. Black Leaf Tea.
- ? Powiadomienia alarmowego zgłoszonego przez Mazowieckiego PWIS w sprawie stwierdzenia obecności bakterii Salmonella Enteritidis w produkcie pn. „Proszek z całych jaj 100%”.
- ? Wykrycia obecności Salmonella w elementach drobiowych.
- ? Wykrycia obecności Salmonella spp. w 3 z 5 próbek elementów drobiowych.
- ? Przekroczenia migracji formaldehydu w produkcie pn. „Taca z melaminy”.
- ? Przekroczenia zawartości sumy alkaloidów pirolizydynowych w produkcie pn. „Ostropest plamisty herbatka ziołowa”.
- ? Stwierdzenia obecności bakterii Salmonella spp. w suplemencie diety pn. Herbatka ziołowa „Morwa biała.
- ? Przekroczenia NDP pozostałości chlorpiryfosu w goździkach.
- ? Obecności niedozwolonej substancji Solanum nigrum oraz kalcytowanego czerwonego tlenku żelaza Ferric Oxide w suplemencie diety pn. „Liv 52 DS”.
- ? Przekroczenia NDP ochratoksyny A w mące żytniej Typ 720 to ta!

- ❓ Stwierdzenia bakterii grupy coli w 3 z 5 próbek wody źródlanej niegazowanej Primavera.
- ❓ Stwierdzenia obecności glutenu w chrupkach kukurydzianych pn. „Chrupki kukurydziane SMA KOTEK”.
- ❓ Stwierdzenia przekroczenia NDP aflatoksyny B1 w orzechach laskowych, z których wyprodukowano produkt pn. „Orzechy laskowe”.
- ❓ Stwierdzenia obecności niedozwolonego składnika nowej żywności Juglans nigra (orzech czarny) w suplemencie diety pn. „BLACK WALNUT JUGLANS NIGRA”.
- ❓ Stwierdzenia przekroczenia NDP aflatoksyny B1 (na poziomie $39,0 \pm 7,8$ g/kg) i sumy aflatoksyn (na poziomie $133,3 \pm 16,0$ kg/kg) w produkcie pn. Orzechy laskowe łuskane Classic.
- ❓ Stwierdzenia niewłaściwych cech organoleptycznych tj. obcego, chemicznego zapachu w produkcie pn. „Rodzynki sułańskie Bakalland”.
- ❓ Obecności glutenu w chrupkach kukurydzianych pn. Tygryski chrupki kukurydziane o smaku toffi.
- ❓ Przekroczenia NDP pozostałości pestycydu (chlorpiryfos).
- ❓ Produktu: suplement diety pn. „Błonnik”, w którym stwierdzono obecność Salmonella spp. w 1 z 5 próbek.

Żywnienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty

W roku 2025 żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty regulowane było przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r. poz. 1154) oraz przestrzeganiem zasad racjonalnego żywienia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono w placówkach oświatowych 6 ocen sposobu żywienia metodą punktową według Starzyńskiej.

W metodzie punktowej brano pod uwagę ilość posiłków w ciągu dnia, częstotliwość spożycia mleka i serów, warzyw i owoców, pieczywa razowego, kasz i warzyw strączkowych.

Żywnienie w tych placówkach oceniono jako dobre, zasadniczo bez większych błędów. Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty spełniały wymagania dla danej grupy wiekowej, które wynikały z aktualnych norm żywienia. Potrawy sporządzane były z naturalnych składników, bez użycia koncentratów z ograniczeniem soli, tłuszczów zwierzęcych, cukru. Jadłospisy uwzględniały porcje ryby, dodatki owocowo – warzywne, a potrawy były przygotowywane z zastosowaniem odpowiednich technik sporządzania. Oceniane jadłospisy w ww. obiektach były urozmaicone, dania nie powtarzały się, zawierały informacje o składnikach alergennych, spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 oraz wytyczne IŻŻ. W trakcie sprawowanego nadzoru nad wypoczynkiem letnim w stołówkach na koloniach, półkoloniach i obozach kontrolowano przestrzeganie wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży. Weryfikowano czy osoby odpowiedzialne wdrożyły w swoich zakładach zalecenia rekomendowane m.in. przez Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące zachowania higieny zarówno przez pracowników, jak i dzieci. Nieprawidłowości podczas kontroli nie stwierdzono.

Łączna liczba obiektów objętych nadzorem przez Sekcję Higieny Żywności i Żywienia w 2025 r. w stosunku do roku 2024 nieznacznie zmalała -730/719. Najliczniejszą grupę obiektów na terenie miasta stanowiły sklepy spożywczo-przemysłowe (154). Liczba obiektów skontrolowanych pozostaje na podobnym poziomie jak w 2024 r. Realizacja harmonogramu planu kontroli w 2025 r. była na poziomie 93,16 %. Niewykonanie zaplanowanych kontroli związane było głównie z likwidacją lub zawieszeniem prowadzonej działalności. W porównaniu do 2024 r., liczba działań represyjnych uległa zmniejszeniu, co wynika z nieznacznej poprawy stanu sanitarnego zakładów. Zanotowano niewielki wzrost liczby pobranych do badań laboratoryjnych próbek środków spożywczych oraz materiałów do kontaktu z żywnością.

W trakcie sprawowanego nadzoru oprócz działalności represyjnej pracownicy Sekcji pełnią rolę doradcą oraz podejmują akcje uświadamiające dla przedsiębiorców prowadzących działalność na podległym terenie.

V. Higiena środowiska pracy i nadzór nad chemikaliami

W obszarze pionu higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami w 2025 r. intensyfikowano działania w celu zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia.

W ramach nadzoru nad warunkami środowiska pracy i warunkami higieniczno-sanitarnymi skontrolowano 85 zakładów pracy, zatrudniających 3929 osób, w których przeprowadzono 96 kontroli, w tym:

- 57 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- 29 kontroli w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy,
- 19 kontroli w zakresie nadzoru nad produktami biobójczym,
- 26 kontroli w zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- 8 kontroli w zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W wyniku przeprowadzonych kontroli warunków pracy i higieniczno-sanitarnych wydano 19 decyzji administracyjnych.

W Pracowni Sanitarnej Kontroli Środowiska przeprowadzono 3 badania czynników szkodliwych dla zdrowia. Przebadano 2 stanowiska pracy, na żadnym stanowisku pracy nie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń. Powyższe zagadnienie ilustruje tabela 6.

Wykres 12. Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-higieniczne w nadzorowanych zakładach w 2025 roku.

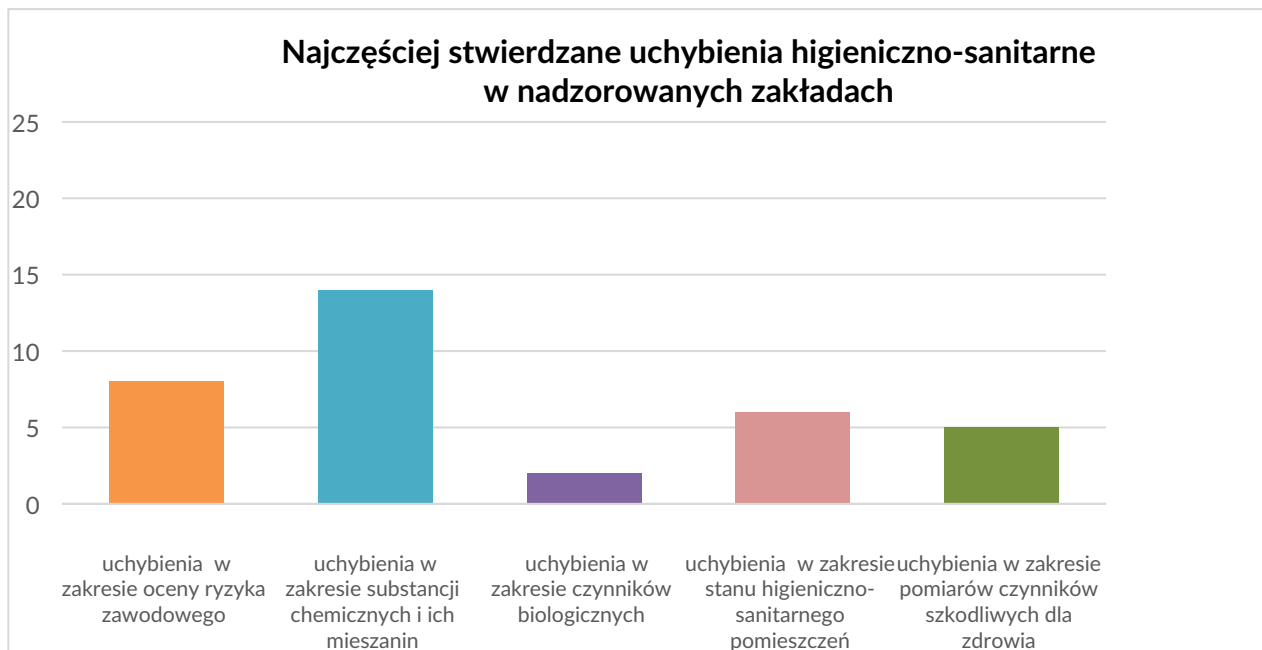

Tabela 6. Nadzór sanitarny środowiska pracy prowadzony przez Pracownię Kontroli Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Chełmie.

Lp.	Czynnik szkodliwy występujący na stanowiskach pracy	Ilość wykonanych badań	Ilość przebadanych stanowisk pracy	Ilość przebadanych stanowisk pracy, na których występują przekroczenia NDS lub NDN
1.	Pyły	-	-	-
2.	Hałas	2	2	0
3.	Drgania mechaniczne	1	1	0
Ogółem:		3	2	0

Poprawę warunków sanitarno-higienicznych uzyskano dla 106 pracowników zatrudnionych w 13 zakładach pracy poprzez:

- 1) zapewnienie lub doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w zakładach pracy,
- 2) doprowadzenie do należytego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy,
- 3) dokonanie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy,
- 4) zapewnienia dostosowanego oświetlenia na stanowiskach pracy do wymagań określonych w Polskiej Normie,
- 5) dokonanie weryfikacji i aktualizacji zagrożeń wskazanych w ocenach ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy poprzez uwzględnienie występujących czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, odpowiednie szacowanie występujących zagrożeń i zapewnienie pracownikom właściwych środków profilaktycznych,
- 6) opracowanie procedur postępowania w przypadku narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne,

7) dokonanie konserwacji i czyszczenia wentylacji, przeglądów kominowych i wentylacyjnych w zakładzie.

W zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przez pracodawców ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, rozporządzenia REACH, rozporządzenia CLP, skontrolowano warunki przechowywania substancji chemicznych i ich mieszanin, oznakowanie opakowań i zbiorników tych substancji stosowanych w procesach technologicznych. Sprawdzone również, czy w zakładach pracy znajdują się prawidłowo sporządzone karty charakterystyki stosowanych środków chemicznych oraz czy pracownikom zapewniono dostęp do ich treści. Podczas przeprowadzonych kontroli w 7 zakładach pracy stwierdzono uchybienia, na które Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 5 decyzji. W 3 zakładach stwierdzono brak lub nieaktualny spis stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin stwarzających zagrożenie. W 4 zakładach kontrole wykazały brak kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie. W 3 zakładach pracy stwierdzano również brak lub niepełną ocenę ryzyka zawodowego w zakresie narażenia pracowników na stosowane czynniki chemiczne. W 1 zakładzie stwierdzono brak instrukcji dotyczących prac z zastosowaniem substancji lub mieszanin stwarzających zagrożenie. Instrukcje winny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki oraz sposób składowania materiałów niebezpiecznych. Prowadzony monitoring realizacji nakazów zawartych w decyzjach administracyjnych wykazał usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanie się do wskazanych zaleceń. Ponadto w ramach egzekwowania wymogów prawa w zakresie wprowadzania do obrotu produktów chemicznych poddano ocenie zgodność kart charakterystyki oraz oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami prawnymi. W 1 zakładzie stwierdzono karty charakterystyki wprowadzanych mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie niezgodne z przepisami prawa. Wydano 1 decyzję administracyjną z terminem usunięcia stwierdzonych uchybień. Nałożono 2 mandaty karne w zakresie wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin.

Ponadto podczas kontroli informowano pracodawców o stronach internetowych, na których można uzyskać informacje w zakresie substancji, mieszanin chemicznych oraz wyrobów. Przypominano podmiotom zajmującym się dystrybucją chemikaliów o obowiązkach wynikających z rozporządzenia REACH, w szczególności o obowiązku przekazywania informacji w łańcuchu dostaw.

W 2025 r. realizowano zharmonizowany wspólnotowy projekt REACH-EN-FORCE 13 dotyczący sprzedaży online substancji, ich mieszanin oraz wyrobów. W związku z realizacją projektu przeprowadzono 2 kontrole w podmiotach, które wprowadzały do obrotu produkty chemiczne. W kontrolowanych podmiotach nie stwierdzono uchybień.

W ramach prowadzonego nadzoru nad produktami biobójczymi przeprowadzono 19 kontroli. W jednym zakładzie stwierdzono stosowanie w działalności zawodowej produktu biobójczego bez pozwolenia na obrót produktem biobójczym. W związku z czym wydano decyzję nakazującą zaprzestania stosowania tego produktu w działalności zawodowej.

W 2025 r. przeprowadzono kontrole realizacji warunków pozwolenia przez udostępniających na rynku produkty biobójcze przeznaczone wyłącznie dla użytkowników profesjonalnych, produktów biobójczych przeznaczonych do konserwacji drewna oraz materiałów budowlanych z uwzględnieniem zarówno produktów do zastosowań profesjonalnych, jak i nieprofesjonalnych, dostępnych w sprzedaży stacjonarnej i internetowej

oraz produktów biobójczych stosowanych w higienie weterynaryjnej z uwzględnieniem zarówno produktów przeznaczonych dla zwierząt domowych, jak i hodowlanych. Przeprowadzono kontrole u 7 dystrybutorów, podczas których skontrolowano 9 produktów biobójczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 2 podmioty udostępniały na rynku produkty biobójcze bez wymaganego pozwolenia oraz niewłaściwie oznakowane. Podmioty wycofały niezwłocznie z obrotu ww. produkty przed wydaniem decyzji administracyjnej. Ponadto stwierdzono w 1 obiekcie obrót produktami biobójczymi po upływie terminu ważności, 1 podmiot udostępniał produkt biobójczy bez wskazanej daty ważności na oznakowaniu produktu. Poinformowano również właściwych terenowo inspektorów sanitarnych o stwierdzonych nieprawidłowościach w skontrolowanych produktach.

Przeprowadzono również 1 kontrolę interwencyjną u dystrybutora w zakresie produktów biobójczych. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 przeprowadzono 8 kontroli. W wyniku podjętych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Ponadto w ramach działań monitorowania rynku prekursorów narkotykowych zbierano informacje od dystrybutorów o podmiotach nabywających prekursory narkotykowe oraz sprzedawanych ilościach. Weryfikowano również, w jakim celu dokonano zakupu prekursorów.

W ramach prowadzonego nadzoru nad detergentami przeprowadzono 9 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli w jednym podmiocie stwierdzono nieprawidłowości w tym obszarze tj. udostępnianie mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie oznakowanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami, nie sporządzono kart charakterystyki udostępnianych na rynku mieszanin chemicznych, nie udostępniono na stronie internetowej informacji dotyczących arkusza danych składników płynów do spryskiwaczy zgodnie z załącznikiem VIID do rozporządzenia (WE) 648/2004, nie przedstawiono do wglądu dokumentacji dotyczącej składu ilościowego, na podstawie której dokonano klasyfikacji mieszanin chemicznych, na oznakowaniu mieszaniny chemicznej wskazano kod UFI odmienny niż w zgłoszeniu do Poisson Center. Przedsiębiorców ukarano 2 mandatami o łącznej kwocie 500 zł oraz wszczęto postępowanie administracyjne zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakresie nadzoru nad produktami kosmetycznymi w 2025 r. przeprowadzono 18 kontroli. Podczas przeprowadzonych kontroli dokonano 29 ocen oznakowań opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych. Przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości w zakresie udostępniania na rynku 6 produktów kosmetycznych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie w podmiocie wydał 1 decyzję w trybie natychmiastowym wycofującą z obrotu kwestionowane produkty oraz nałożył na podmiot karę pieniężną administracyjną na kwotę 200 zł.

W 2025 r. prowadzono również kontrole w zakresie kontroli produktów kosmetycznych stosowanych do wykonywania tzw. tatuaży z henny. Skontrolowano dwie sale zabaw zlokalizowane na terenie miasta Chełm. Podczas kontroli nie stwierdzono stosowania henny do tatuażu, jedynie farbki do malowania twarzy. Przeprowadzono ocenę stosowanych produktów kosmetycznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Przedsiębiorcom prowadzącym Sale Zabaw dla dzieci przekazano informacje w zakresie bezpieczeństwa stosowania produktów kosmetycznych u małych dzieci oraz o zakazie stosowania p-fenylo-diaminy (PPD)

w produktach przeznaczonych do stosowania na skórę.

Realizowano również kontrole sanitarne interwencyjne. Przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne dotyczące udostępniania produktu kosmetycznego wycofanego z obrotu z uwagi na skażenie mikrobiologiczne. Nie stwierdzono tego produktu w obrocie na nadzorowanym terenie. Prowadzono również monitoring stron internetowych oferujących produkty kosmetyczne. Podczas przeglądu ofert aukcji nie znaleziono podmiotów znajdujących się na terenie Chełma, które wprowadzały do obrotu kwestionowany produkt.

W 2025 r. w ramach nadzoru u dystrybutora na terenie Chełma zostały pobrane 2 próbki produktów kosmetycznych, przeznaczonych dla dzieci do lat 3, do badań mikrobiologicznych. Wyniki przeprowadzonych badań nie wykazały nieprawidłowości w tym zakresie.

W zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi w środowisku pracy przeprowadzono 26 kontroli. W wyniku podjętych działań stwierdzono, że 255 osób (w tym 72 kobiety i 183 mężczyzn) pracowało w narażeniu na działanie czynników lub procesów rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych. Kontrola w 2 zakładach pracy wykazała uchybienia we wskazanym zakresie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Chełmie wydał 3 decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie. W 1 przypadku decyzja została wydana na skutek kontroli przeprowadzonej w 2024 r.

W zakresie nadzoru nad substancjami, mieszaninami, czynnikami, procesami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi przypominano pracodawcom o obowiązku przekazywania corocznie do dnia 15 stycznia właściwemu PWIS i PIP informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym. W zakładach pracy przekazywano m.in. wytyczne dla pracodawców, pracowników i służb związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy dotyczące pyłów drewna. Ponadto na bieżąco według potrzeb pracodawców udzielano odpowiednich wyjaśnień i pomocy w wypełnianiu obowiązków wynikających z tego rozporządzenia.

W 2025 roku skontrolowano 29 zakładów pracy w zakresie nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy. Przeprowadzono 29 kontroli. W wyniku podjętych działań stwierdzono, że w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne pracuje 1283 osoby, w tym narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 2 grupy zagrożenia było 1283 osoby, zaś na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia 1135 osób. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 2 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie szkodliwych czynników biologicznych oraz wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące ich usunięcie.

W 2025 r. prowadzono nadzór nad podmiotami leczniczymi (m. in. przychodnie, szpital) - skontrolowano 2 zakłady. W 1 podmiocie stwierdzono nieprawidłowości.

Podczas prowadzonych kontroli bieżących informowano pracodawców o obowiązku ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki oraz profilaktycznej ochrony zdrowia niezbędnej z uwagi na warunki wykonywania pracy i czynniki występujące w środowisku pracy ze szczególnym zwróceniem uwagi na skuteczną ochronę pracowników przez zakażeniem szkodliwymi czynnikami biologicznymi. Informowano również o regulacjach prawnych w sprawie szczepień pracowniczych.

Przekazywano materiały informacyjne dotyczące profilaktycznych szczepień ochronnych (m. in. HCV, HBV, KZM, wirusy grypy), profilaktyki zagrożeń biologicznych. Na stronie internetowej Stacji zamieszczono materiały informacyjne dotyczące szczepień.

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru nad zakładami pracy informowano o polskiej edycji kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dźwigaj z głową”, koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy. Jednocześnie informowano o rozpoczętej kolejnej kampanii na rzecz zdrowego miejsca pracy pt. „Bezpieczna i zdrowa praca w epoce cyfrowej” prowadzonej przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA). Wskazywano dane, linki dotyczące możliwości uzyskania szczegółowych informacji nt. prowadzonych działań oraz dostępności materiałów promocyjnych. Na stronach Stacji zamieszczono broszurę dotyczącą Strategii dla bezpieczeństwa i zdrowia w zautomatyzowanym świecie.

Przekazywano pracodawcom informacje i wskazywano przepisy prawne w zakresie narażenia na radon w pomieszczeniach, zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu oraz dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu. Zamieszczano w protokołach linki do stron internetowych zawierających informacje w powyższym zakresie. Na stronie internetowej Stacji udostępnione są informacje dotyczące Projektu edukacyjnego „Poznaj Radon” przygotowanego przez Państwową Agencję Atomistyki.

Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru nad zakładami pracy prowadzono szeroko zakrojoną działalność edukacyjno-informacyjną w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (m.in. ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy, środków profilaktycznych, w tym środków ochrony indywidualnej, ergonomii stanowisk pracy, szczególnie wyposażonych w monitory ekranowe, wymagań higienicznych pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych).

Informowano pracodawców poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Stacji komunikatu XIX Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN dotyczący konieczności stosowania wzoru na przeliczanie wyniku stężenia diizocyjanianu w powietrzu na stężenie grupy NCO, komunikatu XX dotyczącego Stanowiska Międzyresortowej Komisji do Spraw Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy dotyczącego pomiarów krzemionki krystalicznej.

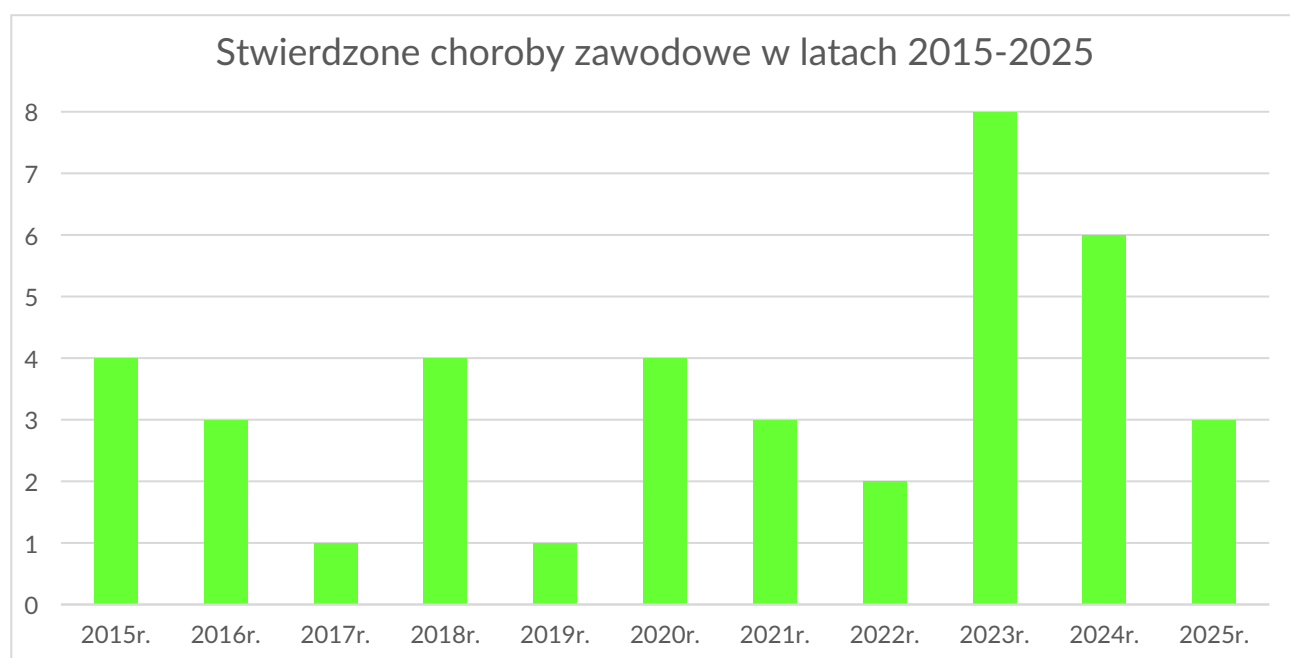
Na terenie nadzorowanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chełmie w 2025 r. prowadzono działania w związku z kontrolą przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i w tym zakresie przeprowadzono łącznie 3 kontrole obiektów. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono wprowadzania do obrotu wyrobów, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Prowadzono działalność profilaktyczną oraz oświatową w zakresie zagrożeń substancjami psychoaktywnymi.

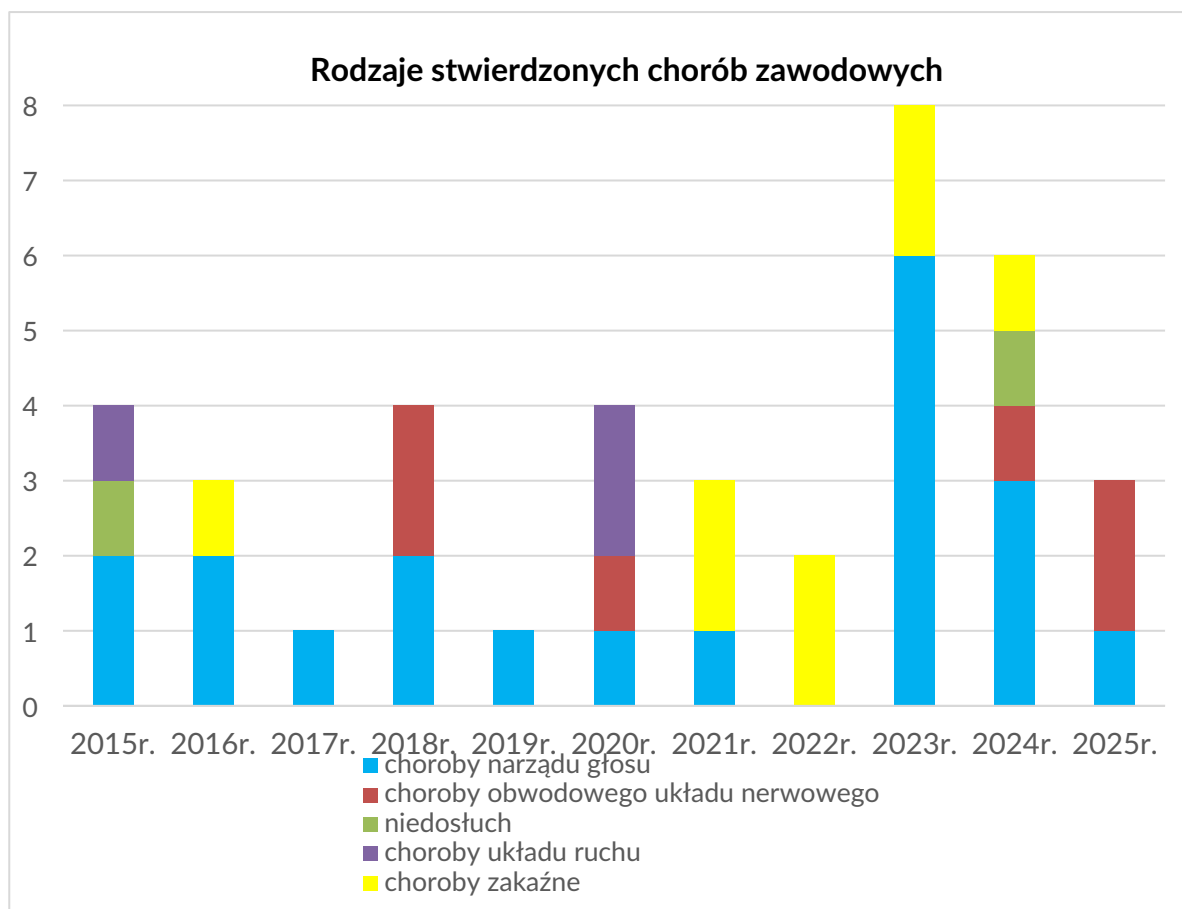
W 2025 r. Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami monitorowała sytuację epidemiologiczną w zakresie używania środków zastępczych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych, w tym: zbierała i analizowała dane statystyczne, dotyczące epidemiologii. W zakresie zgłaszania zatruc środkami zastępczymi

lub nowymi substancjami psychoaktywnymi prowadzona jest współpraca z Oddziałem Ratunkowym i innymi Oddziałami Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Chełmie oraz Prezesem Oddziału Terenowego Kolegium Lekarzy Rodzinnych. W 2025 r. nie odnotowano na terenie nadzorowanym przez tutęszą Stację przypadków podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Praca w środowisku, w którym występują czynniki szkodliwe dla zdrowia może prowadzić do powstania stanów chorobowych o etiologii zawodowej. W roku sprawozdawczym w zakładach na terenie miasta stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych.

Wykres 13. Ilość stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2025.

Wykres 14. Rodzaje stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2015-2025.

Podsumowanie

W celu zapewnienia bezpieczeństwa środowiska pracy w zakładach pracy konieczne jest:

- ☐ monitorowanie wykonania zaleceń pokontrolnych mających na celu usunięcie nieprawidłowości stwierdzanych podczas kontroli zakładów pracy,
- ☐ podejmowanie dalszych działań niezbędnych do ograniczenia narażenia pracowników na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy, celem zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu tych czynników na zdrowie pracowników, mając na uwadze przeciwdziałanie powstawaniu chorób zawodowych,
- ☐ zwiększenie prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych wśród pracodawców dotyczących wzmocnienia bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem czynników reprotoksycznych i azbestu,
- ☐ kontynuowanie upowszechniania specjalistycznej wiedzy o zagrożeniach występujących w środowisku pracy podczas prowadzenia bieżących kontroli sanitarnych,
- ☐ podejmowania działań zmierzających do zwiększenia wdrożenia środków profilaktycznych przez pracodawców w zakresie szczepień ochronnych pracowników,
- ☐ podejmowanie dalszych działań, w tym udzielania porad i przekazywania informacji, w celu zapewnienia wywiązywania się pracodawców z obowiązków wynikających z art. 23c ustawy z dnia 29 listopada

2000 r. – Prawo atomowe, podnoszenie świadomości pracodawców o zagrożeniach związanych z narażeniem na radon w pomieszczeniach pracy.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa produktów chemicznych (substancji i ich mieszanin chemicznych, produktów biobójczych, produktów kosmetycznych) oraz przeciwdziałania zagrożeniom zdrowia publicznego konieczne jest:

- ☐ kontynuacja wzmacniania nadzoru nad substancjami i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz kosmetykami w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego pracowników i konsumentów,
- ☐ dalszy stały monitoring rynku, sprzedaży stacjonarnej i internetowej produktów chemicznych w celu eliminowania produktów, które nie są zgodne z obowiązującymi przepisami a przez to stwarzają zagrożenie życia i zdrowia,
- ☐ kontynuacja monitoringu zatruć środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi (NSP) oraz współpracy z podmiotami leczniczymi,
- ☐ podejmowanie działań mających na celu ochronę zdrowia publicznego i przeciwdziałaniu narkomanii, kontynuacja nadzoru przestrzegania przepisów zakazujących wytwarzania, przewozu oraz wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

VI. Stan sanitarny zakładów nauczania i wychowania

Na terenie Miasta Chełm objęto nadzorem sanitarnym 74 placówki (8 żłobków, 18 przedszkoli/punktów przedszkolnych, 12 szkół podstawowych, zespół szkolno-przedszkolny, 4 licea, 6 zespołów szkół ponadpodstawowych, 4 szkoły specjalne, szkoła policealna, 2 szkoły muzyczne, 2 zespoły wychowania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego, 3 placówki wsparcia dziennego, szkoła wyższa, 3 domy dziecka, 5 sal zabaw dla dzieci i młodzieży, dom kultury, 2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne) mieszczące się w 95 obiektach. Działalność rozpoczęło 5 placówek – Niepubliczny Żłobek „Mali Odkrywczy”, Klub Malucha „Magiczny Zakątek”, Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa Oxford School, Świetlica Środowiskowa „Stacja Młodych”, Park Trampolin „Just Fun”.

W ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano 59 placówek, w których przeprowadzono 82 kontrole, w tym: 58 kontroli sanitarnych bieżących, 6 interwencyjnych, 2 sprawdzające, 16 tematycznych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego stwierdzono w 6 placówkach; wydano 5 decyzji administracyjnych. W jednej placówce nieprawidłowości zostały usunięte przed wszczęciem postępowania. Stwierdzone uchybienia dotyczyły złego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży, niedostosowania mebli edukacyjnych w zakresie ergonomii, niedoświetlenia w salach zajęć, niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego konstrukcji zabawowych i wyposażenia. Nieprawidłowości usunięto w Przedszkolu Miejskim Nr 5. Postępowanie administracyjne zakończono.

Wszystkie skontrolowane placówki posiadają infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w postaci sal gimnastycznych, sal rekreacyjno – zastępczych, sal ćwiczeń i/lub boisk). Uczniowie korzystają również z innych obiektów sportowych, sporadycznie w okresie zimowym, zajęcia prowadzone są również

na korytarzach. W placówkach nauczania i wychowania dodatkowo prowadzone były działania kontrolne dot. oceny dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii oraz oceny obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi, celem eliminacji ryzyka rozwoju wad postawy u dzieci i młodzieży. Wykonano pomiary 496 stanowisk w 8 szkołach podstawowych, w tym: 427 stanowisk, co stanowi 86% było prawidłowych oraz 69 nieprawidłowo zestawionych, co stanowi 14% wszystkich przebadanych. Najwięcej nieprawidłowości wykazano w klasach IV-VI (51%). Lepiej przedstawia się sytuacja w klasach I-III, gdzie nieprawidłowości dotyczą 17% ocenianych stanowisk oraz w klasach VII-VIII (3%). Ponadto wykonano pomiary 452 stanowisk w 14 przedszkolach oraz 96 stanowisk w 3 szkołach ponadpodstawowych. W placówkach tych nie stwierdzono nieprawidłowości. Badaniem dot. oceny obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi objęto 154 dzieci w 2 szkołach podstawowych. Stwierdzając u 8% przebadanych uczniów nadmierne (powyżej 15% masy ciała) obciążenie tornistrami. Nieprawidłowości te wynikały z wyposażenia tornistra nieadekwatnie do potrzeb oraz posiadaniem zbyt ciężkich tornistrów bez wyposażenia. Natomiast nieprawidłowości w zakresie dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów wynikały m.in. z nieprawidłowego zestawienia mebli szkolnych rozmiarami oraz niedostosowania mebli szkolnych do wzrostu ucznia w związku z brakiem zróżnicowanych rozmiarów mebli w salach.

Podsumowanie

Nieprawidłowości z poprzednich lat w zakresie stanu sanitarno-technicznego stwierdza się w 2 placówkach nauczania i wychowania (Szkoła Podstawowa Nr 7 i Szkoła Podstawowa Nr 8). Obecnie placówki są uwzględnione przez organ prowadzący w projektach termomodernizacji. W Szkole Podstawowej Nr 8, prace termomodernizacji rozpoczęły się w grudniu 2025 r.

VII. Działalność opiniodawcza i kontrolna w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Wykonywanie zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane było poprzez kontrole przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w opiniowanej dokumentacji projektowej, dokumentacji lokalizacji inwestycji oraz podczas uczestnictwa w odbiorach obiektów budowlanych.

W 2025 r. wydano łącznie 36 opinii sanitarnych, które dotyczyły:

- 6 dokumentacji projektowych;
- 1 uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 11 wniosków o konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu;
- 5 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięcia;
- 3 uzgodnień dot. projektu dokumentu wraz z prognozą strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- 10 opinii sanitarnych dotyczących warunków w obiektach HDiM: (4 żłobki, 1 szkoła policealna, 1 liceum, 1 świetlica socj., 1 liceum, 2 szkoły podst.).

Wydano 27 decyzji opłatowych.

Uczestniczono w 3 odbiorach obiektów budowlanych oraz przeprowadzono 8 wizji obiektów.

Podsumowanie

W 2025 r. liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego jest na poziomie niższym w stosunku do roku 2024 z uwagi na mniejszą ilość zgłaszanych inwestycji. Natomiast zauważono tendencje wzrostową, co do liczby wydanych opinii uzgadniających dokumentację projektową w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych tj. w oparciu o art. 3 pkt. 2 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz liczby opinii i decyzji o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych tj. w oparciu o art. 3 pkt. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Odnotowano znaczący wzrost wydawanych uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego wydawanych w formie postanowienia, co związane jest ze zmianą przepisów w tym zakresie.

VII. Działania w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia uwzględniały:

- ☐ promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz koordynację programów edukacyjnych, kampanii społecznych i przedsięwzięć prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym;
- ☐ inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz potrzebami społeczności lokalnej.

1. PROGRAMY KRAJOWE

- a) **„Trzymaj Formę”** – to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym, dwukierunkowym podejściu propagującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.
- Program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.
 - Edukacją objęto 1287 uczniów z 9 placówek nauczania i wychowania z terenu miasta Chełm.
 - Przeprowadzono szkolenie dla koordynatorów szkolnych, na którym przekazano główne cele i założenia programu oraz materiały edukacyjne (poradnik, plakat, scenariusze zajęć).
 - Podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania udzielano instruktaży dot. realizacji programu.
 - W ramach programu odbył się konkurs wiedzy. Konkurs składał się z trzech etapów: szkolny, powiatowy i ogólnopolski. Do etapu szkolnego konkursu z miasta Chełm przystąpiły 3 placówki szkolne, udział wzięło 32 uczniów.

2. PROGRAMY LOKALNE

- a) **„Skąd się biorą produkty ekologiczne”** – ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli, skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.
- do realizacji programu przystąpiło 16 przedszkoli z terenu miasta Chełm, edukacją objęto 713 dzieci,
 - zorganizowano szkolenie dla koordynatorów przedszkolnych, na którym przedstawiono główne cele i założenia programu oraz przekazano materiały edukacyjne do realizacji programu (scenariusze zajęć),
 - podczas wizytacji udzielano instruktaży dot. realizacji programu.
- b) zrealizowano kolejne edycje programów edukacyjnych dot. profilaktyki antytytoniowej:
- „Czyste powietrze wokół nas”** – program skierowany do 4, 5, 6-letnich dzieci.
- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 13 przedszkoli z terenu miasta Chełm,

- edukacją objęto 976 dzieci.

„Nie Pal Przy Mnie Proszę” – program skierowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych.

- program zrealizowało 9 placówek nauczania z terenu miasta Chełm,
- edukacją objęto 932 uczniów.

„Znajdź Właściwe Rozwiązanie” – program skierowany do uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych;

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 6 szkół z terenu miasta Chełm,
- edukacją objęto 881 uczniów.

„Bieg po zdrowie” – program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkoły podstawowej.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 6 szkół z terenu miasta Chełm,
- edukacją objęto 279 uczniów.

Zorganizowano szkolenie dla koordynatorów ww. programów, na którym przekazano główne cele i założenia.

Podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania udzielano instruktaży dot. realizacji ww. programów.

c) **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych.

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 8 szkół z terenu miasta Chełm, edukacją objęto 464 uczniów,
- przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu,
- przeprowadzono zajęcia edukacyjne w 4 placówkach szkolnych, w ramach, których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkoholi i narkotyków, edukacją objęto 268 uczniów,
- zorganizowano szkolenie dla koordynatorów ww. programów, na którym przekazano główne cele i założenia,
- podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania udzielano instruktaży dot. realizacji programu.

d) **„Wybierz Życie - Pierwszy Krok”** – program profilaktyczny skierowany do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy:

- do realizacji programu edukacyjnego przystąpiło 10 szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Chełm, edukacją objęto 577 uczniów,
- przeszkolono nauczycieli - koordynatorów programu, podczas szkolenia przekazano główne cele i założenia oraz materiały edukacyjne do realizacji.
- podczas wizytacji prowadzono instruktaże dot. realizacji programu.

e) **„Znamie! Znam Je?”** i **„Podstępne WZW”** – programy edukacyjne opracowane przez Fundację Gwiazda Nadziei pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego.

- Programy skierowane są do uczniów szkół ponadpodstawowych:
 - **„Znamie! Znam Je?”** – celem programu jest budowanie świadomości wśród młodzieży na temat zagrożeń wynikających z zachorowalności na czerniaka, a także potrzeby profilaktyki i wczesnego wykrywania tego nowotworu.

Edukacją objęto 1104 uczniów z 10 szkół ponadpodstawowych z miasta Chełm.

- **„Podstępne WZW”** – celem głównym programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C.

Edukacją objęto 1237 uczniów z 9 szkół ponadpodstawowych z miasta Chełm.

- Zorganizowano szkolenie dla nauczycieli - koordynatorów programów i przekazano materiały edukacyjne;
- podczas wizytacji w placówkach nauczania udzielano instruktaży dot. realizacji programów.

3. INNE PRZEDSIĘWZIECIA

a) Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV w 2025 r.

- a. prowadzono edukację w zakresie podstawowej wiedzy o HIV/AIDS w środowisku młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej, wśród społeczności lokalnej realizując różne formy oddziaływania (instruktaże, prezentacje multimedialne, ekspozycje wizualne, dystrybucje materiałów informacyjno - edukacyjnych),
- b. w ramach Światowego Dnia AIDS zorganizowano zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkoły ponadpodstawowej w ramach, których przeprowadzono pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej. Edukacją objęto 55 uczniów szkoły ponadpodstawowej.

b) Profilaktyka palenia tytoniu

- a. prowadzono działania informacyjno - instruktażowe w nadzorowanych placówkach oraz monitoring w zakresie przestrzegania Ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. „O ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych” w nadzorowanych placówkach,
- b. w ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia zorganizowano w placówkach szkolnych zajęcia warsztatowe, w ramach, których odbyły się pogadanki oraz zajęcia plastyczne (uczniowie wykonywali plakaty dot. profilaktyki antytytoniowej). Edukacją objęto 331 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
- c. prowadzono instruktaże i przekazywano materiały informacyjno – edukacyjne dot. profilaktyki antytytoniowej podczas wizytacji w placówkach nauczania, w placówkach wypoczynku, podczas pikniku rodzinnego.

c) Profilaktyka zatruć pokarmowych (w tym grzybami):

- a. zorganizowano 2-dniową wystawę grzybów pod hasłem „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”, w ramach której grzyboznawcy i klasyfikatorzy grzybów udzielali porad, przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla dzieci (pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, zagadki, quizy wiedzy), rozdawano materiały informacyjno-edukacyjne. Edukacją objęto 329 osób.
- b. zorganizowano punkt informacyjny podczas pikniku rodzinnego, w ramach którego grzyboznawca udzielał porad, przekazano materiały informacyjno – edukacyjne oraz punkt informacyjno-edukacyjny w ramach wydarzenia „Chełmskie Senioralia”.
- c. prowadzono instruktaż, poradnictwo i dystrybucje materiałów oświatowych podczas wizytacji w placówkach wypoczynku oraz placówek nauczania i wychowania.
- d. zorganizowano punkt informacyjny w PSSE (porady i wydawanie atestów).

d) Profilaktyka uzależnień od środków psychoaktywnych, w tym zatruć „dopalaczami”, nowymi narkotykami:

- zorganizowano 8 zajęć edukacyjnych w ramach, których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, instruktaże i ćwiczenia symulacyjne z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli. Edukacją objęto 308 uczniów ze szkół ponadpodstawowych;

- prowadzono instruktaże metodyczne i przekazywano materiały informacyjno-edukacyjne podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania, w ramach punktów informacyjnych zorganizowanych podczas pikniku rodzinnego i eventów miejskich.

e) Profilaktyka zdrowego odżywiania, edukacja konsumencka

- zorganizowano 3 zajęcia warsztatowe w ramach, których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, ćwiczenia odczytywania etykiet artykułów spożywczych oraz zajęcia plastyczne (uczniowie wykonywali plakat „Talerz zdrowego żywienia”). Edukacją objęto 75 uczniów z 2 szkół podstawowych.

f) Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży szkolnej:

- a. przeprowadzono w szkołach podstawowych instruktaże i pogadanki dot. profilaktyki wad postawy oraz przekazano materiały informacyjno-edukacyjne. Edukacja głównie dotyczyła ergonomicznych warunków stanowiska pracy uczniów (dobór mebli do wzrostu ucznia) oraz prawidłowej wagi tornistra w stosunku do wagi ucznia. Przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych. Edukacją objęto 118 uczniów klas I-VIII z 1 placówki szkolnej z terenu miasta Chełm.

g) Podstawowe zasady higieny (higiena rąk i jamy ustnej):

- a. zorganizowano 2 zajęcia edukacyjne w ramach, których odbyły się pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, instruktaż i ćwiczenia mycia rąk i mycia zębów. Edukacją objęto 40 dzieci z przedszkoli.

h) Cyberuzależnienia – interwencja nieprogramowa pod nazwą „Wirtualny świat realnych zagrożeń” uświadamiająca ryzyko związane z nadużywaniem nowoczesnych technologii przez dzieci i młodzież.

- Przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek nauczania i wychowania.

i) Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym promocja szczepień ochronnych, skierowana do ogółu społeczeństwa;

- udzielano instruktaży/porad podczas wizytacji w placówkach nauczania i wypoczynku;
- w ramach profilaktyki chorób zakaźnych, przeprowadzono pogadanki dla 150 uczniów w szkole ponadpodstawowej;
- przekazywano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek nauczania i wychowania, placówek wypoczynku, do zakładów opieki zdrowotnej oraz podczas pikniku rodzinnego.

j) „Zimowy i letni wypoczynek dzieci i młodzieży”

- a. przekazano materiały informacyjno-edukacyjne nt. higieny osobistej, profilaktyki chorób zakaźnych, profilaktyki zatruc pokarmowych, w tym grzybami, profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych, cyberuzależnień;
- b. zorganizowano pogadanki dla dzieci dot. zdrowego i bezpiecznego wypoczynku letniego i zimowego; edukacją objęto 179 osób.

k) Profilaktyka wszawicy

- przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek nauczania i wychowania w ramach interwencji oraz w ramach wizytacji placówek oświatowych i placówek organizujących wypoczynek letni i zimowy;

l) Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – akcja ogólnopolska skierowana do ogółu społeczeństwa w celu podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia, jakim jest odporność na antybiotyki oraz nieodpowiednie ich stosowanie:

- przekazano materiały informacyjno-edukacyjne do zakładów opieki zdrowotnej;
- udzielono instruktaży oraz prowadzono dystrybucję materiałów podczas wizytacji w placówkach nauczania i wychowania.

Podczas realizacji powyższych zadań umieszczano informacje na stronie internetowej PSSE w Chełmie oraz na portalu społecznościowym. Ponadto prowadzono współpracę z lokalnymi mediami (Super Tydzień Chełmski, Radio Bon Ton). Efektem współpracy były opublikowane artykuły prasowe i internetowe oraz komunikaty radiowe.

W dniu 10 kwietnia 2025 r. w PSSE w Chełmie zorganizowano dzień otwarty „Bezpieczeństwo zdrowotne – wspólna sprawa” w ramach, którego:

- zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny dot. promocji szczepień, promocji zdrowego odżywiania i etykietowania produktów spożywczych, profilaktyki zatruc środków psychoaktywnymi oraz profilaktyki wad postawy;
- przeprowadzono pogadanki z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej „jesteś tym co jesz”, „Etykiety bez tajemnic”, oraz pogadankę dot. wad postawy;
- instruktaż i ćwiczenia z wykorzystaniem alkogogli i narkogogli;
- instruktarz dot. profilaktyki chorób zakaźnych, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych;
- ekspozycje wizualne w Oddziale Laboratoryjnym oraz Oddziale Nadzoru Sanitarnego.

Podsumowanie

Zasięg części realizowanych programów edukacyjnych w placówkach nauczania z roku na rok ulega stopniowemu ograniczaniu, głównie ze względu na brak materiałów drukowanych.

Zainteresowaniem placówek szkolnych i przedszkolnych cieszą się programy:

- ❑ „Trzymaj Formę!”, który posiada pomoce dydaktyczne dla nauczycieli.
- ❑ „Znamie! Znam je?”, „Podstępne WZW”, „Wybierz Życie - Pierwszy Krok” koordynowanymi przez Fundację „Gwiazda Nadziei” i jest bogato oprzyrządowany w broszury, ulotki, zakładki i poradniki.
- ❑ „Skąd się biorą produkty ekologiczne” – program łączy edukację zdrowotną i ekologiczną już na bardzo wczesnym etapie rozwoju dziecka. Wczesna edukacja sprzyja budowaniu trwałych postaw prozdrowotnych w dorosłym życiu. Program jest wartościowy ponieważ buduje świadomość zdrowotną, uczy troski o środowisko, kształtuje dobre nawyki żywieniowe i rozwija odpowiedzialność konsumencką.

Z aprobatą spotykają się prelekcje przedstawicieli PPIS w Chełmie z zakresu edukacji konsumenckiej, napojów energetycznych, papierosów elektronicznych, higieny, wiedzy na temat zapobiegania chorobom zakaźnym, skutkom siedzącego trybu życia i niezdrowego odżywiania.

Działania akcyjne realizowane miały zasięg podobny jak w latach ubiegłych. W środowisku lokalnym zainteresowanie akcjami o charakterze profilaktycznym jest bardzo duże.

Obszary wymagające szczególnych działań profilaktyki zdrowotnej:

- ☐ Zaufanie do szczepień ochronnych – narastająca niechęć do szczepień, wynikająca z wpływu środowisk antyszczepionkowych, braku dostępu do rzetelnych informacji oraz powszechnego poczucia niepewności i wahania.
- ☐ Zagrożenia uzależnieniami – szczególną uwagę należy poświęcić zjawisku sięgania przez młodzież po substancje psychoaktywne (narkotyki, alkohol, papierosy tradycyjne i elektroniczne), a także uzależnieniom behawioralnym. Coraz częstsze zjawiska takie jak nałogowe korzystanie z telefonów komórkowych, gier czy funkcjonowanie w oderwaniu od rzeczywistości na rzecz świata wirtualnego mogą prowadzić do zaburzeń psychospołecznych i zdrowotnych, pogłębiając skalę problemów w przyszłości.

Obszary te wymagają współpracy z instytucjami (poradnie, ośrodki zdrowia, samorządy lokalne), oraz specjalistami (psycholodzy, pracownicy ochrony zdrowia, terapeuci uzależnień).

IX. Oddział Laboratoryjny

Głównym zadaniem Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Chełmie jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobieganiu powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Prowadzone badania są ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego ludności miasta Chełm. Poprzez szybką diagnostykę, laboratorium w krótkim czasie dostarcza informacje umożliwiające sprawne podejmowanie działań w celu zapobieżenia potencjalnym zagrożeniom lub wyeliminowania już zaistniałych.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie w ramach Zintegrowanego Systemu Badań Laboratoryjnych województwa lubelskiego wykonuje badania dla powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, włodawskiego i łęczyńskiego.

Oddział Laboratoryjny działa zgodnie z wdrożonym systemem zarządzania spełniającym wymagania normy PN- N ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”. Od 2005 r. posiada przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji certyfikat akredytacji Nr AB 602 potwierdzający kompetencje techniczne do wykonywania badań. Akredytacją objęte są badania z zakresu:

- ☐ badań mikrobiologicznych żywności,
- ☐ mikrobiologicznych, fizycznych i chemicznych badań wody do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli,
- ☐ diagnostyki schorzeń bakteryjnych,
- ☐ skuteczności procesów sterylizacji,
- ☐ badań/pomiarów czynników fizycznych w środowisku pracy.

W grudniu 2025 r. na wniosek laboratorium przeprowadzona została coroczna ocena zewnętrzna przez Polskie Centrum Akredytacji. Wyniki oceny potwierdziły wysokie kompetencje laboratorium do wykonywania badań.

Badania laboratoryjne prowadzone są według polskich i międzynarodowych norm oraz własnych procedur badawczych, zgodnie z systemem zarządzania i dobrą praktyką laboratoryjną, przez wysoko wykwalifikowany,

doświadczony i kompetentny personel. W celu dostosowania działalności laboratoryjnej do zmieniających się wymagań pracownicy stale podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, seminariach oraz poprzez samokształcenie.

Wysoka jakość świadczonych usług potwierdzana jest przez systematyczne uczestnictwo krajowych i międzynarodowych badaniach biegłości. W 2025 roku Oddział Laboratoryjny uczestniczył, zgodnie z planem badań PT/ILC na 6 cykl akredytacyjny - lata 2025-2029, w 7 obszarach kompetencji technicznych. Wszystkie uzyskane wyniki oceniono jako zadawalające.

Organizacja bazy laboratoryjnej jest efektem spełnienia wymagań przepisów prawnych, metod badawczych oraz dokumentów akredytacyjnych. Jest na bieżąco dostosowywana do zmieniających się wymagań regulatorów oraz potrzeb klientów.

Laboratorium wyposażone jest w wysokiej klasy sprzęt specjalistyczny, monitorowany zgodnie ze standardami międzynarodowymi i krajowymi, umożliwiające osiągnięcie rzetelnych wyników badań.

Wdrożony system zarządzania gwarantuje osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu badań, wykonywanych z zachowaniem zasad bezstronności i poufności oraz dostarczanie rzetelnych, wiarygodnych i użytecznych wyników.

W 2025 roku w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludności na bieżąco wykonywano badania wody do spożycia, wody z pływalni oraz kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Ponadto prowadzono stałą kontrolę jakości zdrowotnej żywności realizując wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego na 2025 rok. Badano próbki dostarczane w związku z interwencjami konsumentów oraz próbki pobierane w celu identyfikacji źródeł ognisk zatruc pokarmowych. W ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego pobierano i badano próbki powietrza w celu oceny narażenia zawodowego na pyły przemysłowe oraz przeprowadzano pomiary czynników fizycznych na stanowiskach pracy. W zakresie diagnostyki mikrobiologicznej wykonywano badania osób zdrowych podlegających nadzorowi sanitarnemu, ozdrowieńców, nosicieli i osób ze stłężności, osób chorych oraz dzieci z biegunką do lat 2. Wykonywano także badania skuteczności procesu sterylizacji.

Tabela 7. *Badania wykonane w 2025 r. w Oddziale Laboratoryjnym PSSE w Chełmie.*

Rodzaj badań	Liczba wykonanych badań
Mikrobiologiczne żywności	3218
Fizyko-chemiczne i mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia, wody z pływalni, kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli	8605
Czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku pracy	114
Diagnostyczne badania mikrobiologiczne z zakresu bakteryjnych schorzeń jelitowych	9347
Skuteczności procesów sterylizacji	237

Podsumowanie

Oddział Laboratoryjny PSSE w Chełmie realizując powierzone mu zadania dba o zaufanie do wysokiej jakości świadczonych usług, poprzez określenie oraz realizację polityki i celów dotyczących kompetencji, bezstronności, spójnej realizacji działalności laboratoryjnej i ważności wyników oraz ustanowienie i utrzymywanie systemu zarządzania zgodnego z wymaganiami normy PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02.

W celu spełnienia wymagań klienta stale doskonalą i rozszerza zakres swojej działalności. Na rok 2026 zaplanowano wdrożenie trzech nowych metod badawczych w zakresie badań fizyko-chemicznych wody.

Oddział Laboratoryjny dzięki swoim działaniom, na bieżąco dostarcza wiarygodnych dowodów do oceny stanu sanitarnego terenu miasta Chełm.

**CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI**

